

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΑ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Μάθημα:

Σεμινάριο Ερευνητικής Μεθοδολογίας

Θέμα Εργασίας:

Προβλήματα και πρώτη κριτική αποτίμηση της εφαρμογής του
Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας»

Υπεύθυνος Καθηγητής:

Δ. Γκριτζαλης

Ομάδα Εργασίας:

Γάκης Κωνσταντίνος
Οικονομίδης Δημήτριος

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2001 – 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2. ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚτΠ	2
3. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΠ ΚτΠ & ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ.....	10
4. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠ ΚτΠ	10
5. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	21
6. ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΟΜΑΝΙΑ	21
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	33
8. ΠΗΓΕΣ – ΑΝΑΦΟΡΕΣ	34

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία υλοποιήθηκε στα πλαίσια του μαθήματος Σεμινάριο Ερευνητικής Μεθοδολογίας που συντονίζει ο κ. Γκρίτζαλης στο Α' εξάμηνο σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στα Πληροφοριακά Συστήματα του τμήματος Πληροφορικής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Αντικείμενο της εργασίας αποτελεί μία πρώτη, σύντομη και περιεκτική, κριτική αποτίμηση των προβλημάτων και της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας». Υπ' αυτό το πρίσμα, η απόπειρα προσέγγισης και παρουσίασης του θέματος είναι αρκετά υποκειμενική χωρίς όμως να εμπεριέχει στοιχεία εμπάθειας. Έχει γίνει προσπάθεια να καλυφθούν τα ερωτήματα της εκφώνησης της εργασίας με δομημένο τρόπο και οι απαντήσεις να είναι στοιχειοθετημένες. Και όλα αυτά, πάντα, μέσα στα πλαίσια που ορίζει η ίδια η εκφώνηση του θέματος της εργασίας.

Η ομάδα εργασίας θα ήθελε να ευχαριστήσει τον συντονιστή του μαθήματος για την άψογη διεξαγωγή του σεμιναρίου, κατά τη διάρκεια του οποίου της δόθηκε η δυνατότητα να παρακολουθήσει τις διαλέξεις – ομιλίες των εκλεκτών προσκεκλημένων του, αποκομίζοντας έτσι ανεκτίμητες γνώσεις και εμπειρίες, καθώς και για την επιλογή του ίδιου του θέματος της εργασίας που την έφερε πιο κοντά στην σύγχρονη παγκόσμια πραγματικότητα.

2. ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΤΠ

Είναι κοινά αποδεκτό το γεγονός ότι σε παγκόσμιο επίπεδο παρατηρείται το φαινόμενο της σταδιακής μετάβασης σχεδόν όλων των κοινωνιών από τη λεγόμενη Βιομηχανική Κοινωνία στη λεγόμενη Κοινωνία της Πληροφορίας. Ζούμε πλέον στην εποχή της πληροφορίας όπου ισχύει το ρητό ότι «η πληροφορία είναι γνώση και η γνώση είναι δύναμη». Αυτό έχει γίνει αντιληπτό εδώ και αρκετά χρόνια τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε κρατικό επίπεδο.

Η Ελλάδα έχει εντάξει, και ήδη θέσει σε εφαρμογή, ένα ξεχωριστό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την ΚΤΠ (ΕΠ ΚΤΠ) στο 3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Χρονολογικά, στο κείμενο της Λευκής Βίβλου της ελληνικής κυβέρνησης με τίτλο «Η Ελλάδα στην ΚΤΠ: Στρατηγική και Δράσεις» (5/1999) υπάρχει μία πρώτη, εκτενής και αρκετά αισιόδοξη, για την εποχή της συγγραφής του, αναφορά για τους στόχους, τις προτεραιότητες και τα τεχνολογικά μέσα που απαιτούνται για μία κοινωνικά ισόρροπη μετάβαση στην ΚΤΠ. Αποσπασματικά, αναφέρονται τα εξής:

«Μέλημα της πολιτείας είναι η ΚΤΠ που διαμορφώνεται να είναι μια κοινωνία για όλους, χωρίς διακρίσεις σε πληροφοριακά έχοντες και μη-έχοντες όπου διαφυλάσσονται τα δικαιώματα του πολίτη καθώς και η ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης.»

«Η συνολική στρατηγική για την ΚΤΠ στηρίζεται σε μερικές βασικές αρχές: ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση για όλους, δημιουργία περιβάλλοντος για την ανάπτυξη της καινοτομίας και την άνθηση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, διαφύλαξη ατομικών ελευθεριών και λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών. Με βάση αυτές τις αρχές, οριοθετούνται οι παρακάτω στόχοι, για την υλοποίηση των οποίων χρειάζεται συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, σε μία κοινωνία των πολιτών που συμμετέχει στη διαμόρφωση του χαρακτήρα της Κοινωνίας της Πληροφορίας:

- Βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πολίτη και τις επιχειρήσεις (εκσυγχρονισμός της λειτουργίας του κράτους, μεγαλύτερη διαφάνεια).
- Καλύτερη ποιότητα ζωής (εφαρμογές τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας στην υγεία και την πρόνοια, το περιβάλλον και τις μεταφορές).
- Εκπαιδευτικό σύστημα και έρευνα προσαρμοσμένα στην ψηφιακή εποχή (εκπαίδευση με νέες τεχνολογίες, δικτύωση σχολείων και Πανεπιστημίων).
- Δυναμική οικονομική ανάπτυξη (δημιουργία νέων επιχειρήσεων, ανάδυση νέων κλάδων, αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας).

- Αύξηση της απασχόλησης (νέες θέσεις εργασίας, βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ανάπτυξη νέων μορφών εργασίας όπως η τηλε-εργασία).
- Ανάδειξη του ελληνικού πολιτισμού με νέα μέσα (τεκμηρίωση της πολιτιστικής κληρονομιάς, προστασία της ελληνικής γλώσσας, επαφή με την ομογένεια).
- Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στα μέσα μαζικής επικοινωνίας (κατάλληλο κανονιστικό πλαίσιο, διασφάλιση πολυφωνίας και ελεύθερης έκφρασης).
- Ισότιμη συμμετοχή των περιφερειών στον παγκόσμιο χώρο (αποκέντρωση, ενθάρρυνση πρωτοβουλιών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο).
- Ανάπτυξη της εθνικής υποδομής επικοινωνιών (πρωτοβουλίες αναπτυξιακού χαρακτήρα, απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών, καθολική υπηρεσία).
- Προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη και του καταναλωτή, διαφύλαξη συνθηκών ανταγωνισμού, δημοκρατικός έλεγχος στην ψηφιακή εποχή.»

Ακολούθησε (5/1999) το κείμενο της «Πρότασης για τον τομέα της ΚτΠ» στα πλαίσια του Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης για την περίοδο 2000 – 2006 που επρόκειτο να υποβάλει η χώρα μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση εκείνη την εποχή ενόψει του 3^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Και σε αυτό γίνεται εκτενής αναφορά για τη μετάβαση στην ΚτΠ. Αποσπασματικά, αναφέρονται τα εξής:

« ... η κυβερνητική πολιτική για την Κοινωνία της Πληροφορίας στο Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006 και στο 3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης διαρθρώνεται γύρω από τους εξής γενικούς στόχους:

1. Ανάπτυξη της τηλεπικοινωνιακής και δικτυακής υποδομής η οποία αποτελεί την σπονδυλική στήλη για την Κοινωνία της Πληροφορίας
2. Ενίσχυση της οικονομικής μηχανής και της απασχόλησης με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών
3. Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης και καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη για τη δημιουργία ανοιχτής κυβέρνησης και αποτελεσματικού κράτους
4. Δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος προσαρμοσμένο στις ανάγκες του 21ου αιώνα
5. Βελτίωση της ποιότητας ζωής με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην υγεία και την πρόνοια, το περιβάλλον και τις μεταφορές
6. Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για την περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη και δημιουργία συνθηκών για την ισότιμη συμμετοχή των περιφερειών στον παγκόσμιο χώρο
7. Προστασία και προβολή του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής γλώσσας και ταυτότητας με τα νέα μέσα

8. Προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, δημοκρατικός έλεγχος και συμμετοχή όλων στην ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας

Οι γενικοί αυτοί στόχοι αποτελούν και τους βασικούς άξονες γύρω από τους οποίους διαρθρώνεται η πρόταση για την Κοινωνία της Πληροφορίας στο Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006 στο δεύτερο μέρος αυτού του κειμένου. Κάθε γενικός στόχος εξειδικεύεται σε μία σειρά από ειδικούς στόχους και επιμέρους παρεμβάσεις.»

Σε ένα άλλο μεταγενέστερο κείμενο (5/2000) με τίτλο «Προτεραιότητα: ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ», που ουσιαστικά «γεφυρώνει» τα κείμενα της Λευκής Βίβλου και της «Πρότασης για τον τομέα της ΚτΠ» και αποτελεί προάγγελο του τελικού κειμένου του ΕΠ ΚτΠ, μεταξύ άλλων αναφέρονται και τα εξής:

«Εντούτοις, η ανάπτυξη των εφαρμογών για την ΚτΠ δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Μπορεί να επιτύχει μόνο στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προοπτικής για την επίτευξη αποτελεσματικότητας και εκσυγχρονισμού, μιας ανοιχτής κοινωνίας και ενός ποιοτικά καλύτερου επιπέδου διαβίωσης. Για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητο οι δράσεις για την ΚτΠ να είναι πλήρως ενσωματωμένες στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή όλων των πλευρών κάθε αναπτυξιακής δράσης και να μην περιορίζονται σε μία συγκεκριμένη χρηματοδοτική προτεραιότητα. Η Επιτροπή Παρακολούθησης του ΚΠΣ θα πρέπει να δώσει συγκεκριμένες σχετικές οδηγίες προς τις Επιτροπές Παρακολούθησης των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων, ιδιαίτερα όσον αφορά στον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής έργων, στην παρακολούθηση και στην αποτίμηση των αναπτυξιακών επιπτώσεων.

Συνολικά, προτείνεται να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο του ΕΠΚτΠ περίπου 2,2 δισεκατομμύρια ευρώ δημόσιας χρηματοδότησης για την προσεχή επταετία. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει επίπεδα δαπάνης ανάλογα με εκείνα των πλέον φιλόδοξων περιοχών της Βορείου Ευρώπης κατά την παρελθούσα περίοδο. Μολονότι η ουσιαστική αξιοποίηση ενός τόσο μεγάλου ποσού αποτελεί σημαντική πρόκληση, είναι βέβαιο ότι απαιτούνται αποφασιστικές ενέργειες προκειμένου να μειωθεί η απόσταση που χωρίζει την Ελλάδα από τα υπόλοιπα Κράτη-Μέλη της Ε.Ε. όσον αφορά τις εφαρμογές για την ΚτΠ.

Σήμερα, οι συνολικές δαπάνες για ΤΠΕ αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 4% του (ελληνικού) ΑΕΠ, ποσοστό μικρότερο από τον αντίστοιχο κοινοτικό μέσο όρο, αλλά αυξάνουν με ρυθμό μεγαλύτερο από 16% κάθε χρόνο. Τα ποσοστά διείσδυσης των προσωπικών ηλεκτρονικών υπολογιστών (PCs) και του Internet, 15% και 5% αντίστοιχα, παραμένουν χαμηλά αλλά αναμένεται να αυξηθούν σημαντικά. Θεμελιώδης προϋπόθεση επιτυχίας είναι η ταχεία ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της αγοράς τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών. Το γεγονός

αυτό θα οδηγήσει σε σημαντικές μειώσεις του μέσου κόστους των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών που, ιδιαίτερα για τις επιχειρήσεις, παραμένει υψηλό, καθώς και σε περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας και του εύρους των προσφερομένων υπηρεσιών. Μεγάλες δυνατότητες για αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ εμφανίζονται, επίσης, στη δημόσια διοίκηση, στα σχολεία και στους χώρους εργασίας, δυνατότητες που προς το παρόν δεν έχουν πλήρως ενεργοποιηθεί.»

«Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται, τέλος, στη διαμόρφωση και εφαρμογή ενός εκτεταμένου προγράμματος ευαισθητοποίησης και πληροφόρησης, προκειμένου να ενημερωθεί το ευρύ κοινό για τις δυνατότητες και τη δυναμική των εφαρμογών και των υπηρεσιών της ΚτΠ.»

Το τελικό κείμενο του Επ ΚτΠ περιληπτικά (11/2000) αναφέρει τα εξής:

«Στο κατώφλι του 21ου αιώνα, η Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚτΠ) δημιουργεί νέα δεδομένα και νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη, ευημερία και ποιότητα ζωής. Η ανάπτυξή της βασίζεται στη ραγδαία εξέλιξη των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας. Οι τεχνολογίες αυτές αποτελούν ουσιαστικό εργαλείο για ανοιχτή και αποτελεσματική διακυβέρνηση καθώς και για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Δημιουργούν νέες μεθόδους εργασίας, νέες δεξιότητες και την ανάγκη για συνεχή μάθηση και προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος. Συμβάλλουν στη καλυτέρευση της ποιότητας ζωής με την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών υγείας, μεταφορών και προστασίας του περιβάλλοντος.

Για την προώθηση της ΚτΠ στην Ελλάδα με τρόπο συνεκτικό και ολοκληρωμένο, έχει ενταχθεί ένα ξεχωριστό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την ΚτΠ (ΕΠΚτΠ) στο 3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Το ΕΠΚτΠ έχει καινοτόμο και οριζόντιο χαρακτήρα, διαπερνώντας διαφορετικές κυβερνητικές υπηρεσίες. Αποτελεί σύνολο ολοκληρωμένων και συμπληρωματικών παρεμβάσεων σε διάφορους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής έτσι ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν καταλυτικά για την ανάπτυξη της ΚτΠ στην Ελλάδα. Στόχος του είναι να εφαρμοστούν τα σημαντικότερα σημεία της Λευκής Βίβλου της ελληνικής κυβέρνησης με τίτλο «Η Ελλάδα στην Κοινωνία της Πληροφορίας: Στρατηγική και Δράσεις» του 1999 και, παράλληλα, να επιτευχθούν οι στόχοι που τέθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας eEurope και του Σχεδίου Δράσης eEurope 2002 που εγκρίθηκε στο Συμβούλιο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Φέϊρε τον Ιούνιο 2000.

Το ΕΠΚτΠ περιλαμβάνει 5 άξονες δράσεις:

- Παιδεία και Πολιτισμός
- Πολίτης και Ποιότητα Ζωής
- Ανάπτυξη και Απασχόληση

- Επικοινωνίες
- Τεχνική Βοήθεια

Παιδεία και πολιτισμός

- Εξοπλισμός όλων των σχολείων με τον απαραίτητο υπολογιστικό, δικτυακό και οπτικοακουστικό εξοπλισμό, δημιουργία/ αναβάθμιση εργαστηρίων πληροφορικής των ΑΕΙ/ΤΕΙ.
- Ολοκλήρωση και αναβάθμιση του Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Δικτύου εξασφαλίζοντας έτσι από το τέλος του 2001 τη δυνατότητα πρόσβασης όλων των σχολείων στο Διαδίκτυο και δημιουργώντας ως το 2006 το Intranet της εκπαίδευσης με όλα τα σχολεία συνδεδεμένα.
- «Γρήγορο» Internet για ερευνητές και σπουδαστές, με τη συνέχιση της αναβάθμισης του Ελληνικού Ακαδημαϊκού Δικτύου και των κέντρων διαχείρισης δικτύων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Δημιουργία δημόσιων κέντρων πληροφόρησης μέσω διαδικτύου για νέους σε δυσπρόσιτες περιοχές της χώρας
- Ανάπτυξη υποδομών για την τηλε-εκπαίδευση, βάσει ενιαίου σχεδιασμού που θα καλύψει όλο το φάσμα του εκπαιδευτικού μας συστήματος.
- Ανάπτυξη ή προμήθεια ψηφιακού περιεχομένου και εκπαιδευτικού λογισμικού για την εκπαίδευση.
- Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα χρήσης της πληροφορικής ως εργαλείου της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα.
- Ψηφιοποίηση και διαχειριστική και επιστημονική τεκμηρίωση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας
- Εξέλιξη κόμβων πολιτιστικής πληροφόρησης, δημιουργία και προώθηση ηλεκτρονικών εκδόσεων με ελληνικό πολιτιστικό περιεχόμενο και ηλεκτρονικών εκδόσεων που αναδεικνύουν την ελληνική γλώσσα
- Παροχή κινήτρων σε καλλιτέχνες - δημιουργούς για την παραγωγή πολυμεσικών έργων και για την ανάπτυξη καινοτομικών υπηρεσιών και προϊόντων που συνδέουν τον Πολιτισμό και με άλλους τομείς δραστηριότητας,.

Εξυπηρέτηση του πολίτη και βελτίωση της ποιότητας ζωής

- Βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών από τη Δημόσια Διοίκηση σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (Κυβέρνηση On-Line)
- Έμφαση στο δημοσιονομικό και χρηματοοικονομικό τομέα, στην κοινωνική ασφάλιση, στον τομέα της δικαιοσύνης, στην περιφερειακή ανάπτυξη και διοίκηση, στη διοικητική

εξυπηρέτηση του πολίτη (π.χ. άδειες, πιστοποιητικά), στον τομέα των υπηρεσιών άμεσης βοήθειας και αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών.

- Υποστήριξη της διαχείρισης των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων και της μετάβασης στο Ευρώ σε κάθε επίπεδο της Δημόσιας Διοίκησης
- Στήριξη της αναδιοργάνωσης και των διαρθρωτικών αλλαγών της Δημόσιας Διοίκησης και ανάπτυξη των δεξιοτήτων των στελεχών της προκειμένου να χειριστούν τις νέες τεχνολογίες
- Καθιέρωση και υποστήριξη γεωγραφικών και περιβαλλοντικών χαρτογραφικών και διαχειριστικών πληροφοριακών συστημάτων και ενθάρρυνση καινοτομικών πιλοτικών ενεργειών σε περιφερειακό επίπεδο.
- Χρήση ΤΠΕ για την υποστήριξη της ευρύτερης στρατηγικής παροχής βελτιωμένων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας σε όλους τους πολίτες, καθώς και για την αναδιοργάνωση της διοίκησης και του προϋπολογισμού στον τομέα της υγείας.
- «Ευφυείς» μεταφορές μέσω της εισαγωγής εφαρμογών τηλεματικής στις χερσαίες, θαλάσσιες και εναέριες μεταφορές.

Ανάπτυξη και απασχόληση στην ψηφιακή οικονομία

- Βελτίωση του βαθμού ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και των τριών τομέων της οικονομίας (πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή), ανάπτυξη της χρήσης εφαρμογών ηλεκτρονικού εμπορίου
- Ενδυνάμωση της απαραίτητης υποδομής για τη λειτουργία ηλεκτρονικών επιχειρήσεων (εξασφαλίζοντας, για παράδειγμα, υπηρεσίες πιστοποίησης, προτυποποίησης, πληροφόρησης και δικτύωσης)
- Βελτίωση του περιβάλλοντος για την ίδρυση επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας, μέσω της ανάπτυξης μηχανισμών όπως τα κεφάλαια υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου (venture capital), οι 'θερμοκοιτίδες', κ.ά.
- Εισαγωγή ηλεκτρονικών διαδικασιών πρόσκλησης και υποβολής προσφορών, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων προμηθειών μέχρι το 2003
- Ανάπτυξη της βιομηχανίας περιεχομένου, με την παραγωγή και διανομή προϊόντων πολυμέσων (που θα αφορούν, για παράδειγμα, τον αρχαίο και τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό, τον τουρισμό, κ.λ.π.)
- Ενθάρρυνση της διασύνδεσης έρευνας και παραγωγής με τη λειτουργία κοινοπραξιών ερευνητικών και παραγωγικών φορέων, ενίσχυση – συμπλήρωση και διεύρυνση των υποδομών των ερευνητικών φορέων
- Ανάπτυξη και διάχυση περιεχομένου και πληροφορίας σε ψηφιακή μορφή (βάσεις δεδομένων, βιβλιοθήκες, κ.λπ.) για τις ανάγκες της ερευνητικής κοινότητας, εκπαίδευση και εξειδίκευση νέων ερευνητών

- Ανάπτυξη βασικών γνώσεων πληροφορικής για τον ευρύτερο πληθυσμό μέσω ευέλικτων διαδικασιών, και ιδιαίτερα για ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, σε συνδυασμό με την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας
- Γεφύρωση του υπάρχοντος χάσματος μεταξύ επαγγελματικών προσόντων και αναγκών στα επαγγέλματα των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας
- Προώθηση της απασχόλησης και απόκτηση εργασιακής εμπειρίας σε τομείς της Κοινωνίας της Πληροφορίας
- Ενθάρρυνση πιλοτικών εφαρμογών τηλε-εργασίας και τηλε-κατάρτισης, ιδιαίτερα σε γεωγραφικά απομονωμένες και νησιωτικές περιοχές

Επικοινωνίες

- Στήριξη της διαδικασίας απελευθέρωσης στην τηλεπικοινωνιακή αγορά, με δράσεις όπως τα πάρκα κεραιών και ο εξοπλισμός για τον έλεγχο των εκπομπών και τη διαχείριση του φάσματος συχνοτήτων
- Ανάπτυξη υποδομής τοπικών δικτύων πρόσβασης με βάση τις τοπικές ανάγκες και τις απαιτούμενες υπηρεσίες, χωρίς τεχνολογική προτίμηση, σε μικρές πόλεις και απομακρυσμένες περιοχές
- Ευρυζωνικές υπηρεσίες για το δημόσιο τομέα, ειδικές δράσεις για ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και έργα επίδειξης συγκεκριμένων νέων τεχνολογιών
- Εξασφάλιση πρόσβασης στην Κοινωνία της Πληροφορίας στους κατοίκους των λιγότερων ανεπτυγμένων περιοχών, χρησιμοποιώντας ως αντίστοιχα σημεία προσπέλασης τα υπάρχοντα ταχυδρομικά γραφεία στις εν λόγω περιοχές

Εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας»

Για τη διαχείριση και εφαρμογή του ΕΠΚΤΠ, προβλέπονται:

- Η *Επιτροπή Παρακολούθησης*, που αποτελείται από εκπροσώπους των εμπλεκόμενων υπουργείων και οργανισμών καθώς και των κοινωνικών εταίρων
- Η *Διαχειριστική Αρχή* του ΕΠΚΤΠ στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, με αρμοδιότητες την ένταξη έργων στο ΕΠ, την παρακολούθηση και έλεγχο της εκτέλεσής τους, και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων
- Η *Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε.*, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, για τη στήριξη -- με αξιοποίηση εξωτερικών συμβούλων -- των φορέων υλοποίησης κατά τη διαδικασία προγραμματισμού και υλοποίησης των δράσεων και στην παραγωγική λειτουργία των έργων
- Το *Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας*, για συστηματική έρευνα και τακτική απογραφή, ανάλυση και παρουσίαση των εξελίξεων για την ΚτΠ στην Ελλάδα και διεθνώς,

τη μεταφορά τεχνογνωσίας αιχμής, τη διάδοση βέλτιστων μεθόδων και πρακτικών και εκπαιδευτικών εργαλείων»

Το υπάρχον ΕΠ ΚτΠ, θεωρητικά τουλάχιστον όπως διατυπώνεται στο κείμενό του, φαίνεται να ανταποκρίνεται σε όλα αυτά που περιγράφηκαν παραπάνω και ότι προσπαθεί να κινηθεί προς τη κατεύθυνση μίας κοινωνικά ισόρροπης μετάβασης στην ΚτΠ. Επίσης, στα πλαίσια της πρόσφατης έκδοσης του κειμένου του συμπληρώματος του ΕΠ ΚτΠ έχει ενσωματωθεί ξεχωριστό κεφάλαιο με τίτλο «ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ» όπου ουσιαστικά σκιαγράφεται ένα πλήρες εποικινωνιακό σχέδιο δράσης, ενημέρωσης και προβολής του ΕΠ ΚτΠ όπως αυτό φάνηκε ότι ήταν αναγκαίο και από τα παραπάνω. Παράλληλα, στο site της ΚτΠ υπάρχουν αρκετά αυτόνομα και ξεχωριστά ενημερωτικά κείμενα – οδηγίες προς όλους τους εμπλεκόμενους, είτε αυτοί είναι φορείς υλοποίησης από τη Δημόσια Διοίκηση και Περιφέρειες είτε τελικοί δικαιούχοι από τον ιδιωτικό τομέα είτε ακόμα και πολίτες.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί το γεγονός ότι τα έτη 2000 και 2001 για το ΕΠ ΚτΠ ουσιαστικά αποτέλεσαν έτη προετοιμασίας – προεργασίας και ενημέρωσης. Υπήρξαν εκδηλώσεις, ημερίδες, συζητήσεις, παρουσιάσεις, άρθρα για το θέμα, ενώ παράλληλα ολοκληρώθηκε η διαδικασία στελέχωσης των μηχανισμών εφαρμογής του και η προχρηματοδότηση κάποιων επειγόντων έργων όπως αυτό για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα Euro.

Τέλος, φαίνεται ότι από την πλευρά των ιθυνόντων του ΕΠ ΚτΠ υπάρχει αρκετή ευαισθησία, πάντα θεωρητικά τουλάχιστον και υπό τις πιέσεις και τη στενή παρακολούθηση της ΕΕ, σχετικά με το ζήτημα του λεγόμενου «ψηφιακού χάσματος» ή «αναλφαριθμητισμού», όπως αναφέρεται και αλλού, αφού αρκετά πρόσφατα και μετά από αίτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγγράφηκε ξεχωριστό κείμενο σχετικά με πολιτικές αντιμετώπισης και μείωσης του φαινομένου με τίτλο "REQUEST FOR INFORMATION ON POLICIES TO REDUCE THE DIGITAL DIVIDE – GREECE".

3. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΠ ΚΤΠ & ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Η Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚΤΠ) για πρώτη φορά στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) αποτελεί ένα διακριτό άξονα προτεραιότητας και παράλληλα ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) οριζόντιου χαρακτήρα το οποίο διαπερνά διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες. Στα προηγούμενα ΚΠΣ βρισκόταν υπό την ομπρέλα άλλων αξόνων και οι δράσεις που αφορούσαν αυτό το πεδίο ήταν διάσπαρτες σε διάφορα ΕΠ κυρίως τομεακού χαρακτήρα. Στην παρούσα χρονική στιγμή κρίθηκε σύμφωρο για την χώρα και την είσοδο της με λαμπερότερες προοπτικές στην νέα εποχή της ψηφιακής οικονομίας να διατεθούν περισσότερα κονδύλια για την ΚΤΠ και ως τμήμα ενός ανεξάρτητου επιχειρησιακού προγράμματος. Οι στόχοι που πρέπει να υλοποιηθούν είναι πολυδιάστατοι και βαρύνουσας σημασίας ενώ και τα κονδύλια υπό διαχείριση έχουν ένα μέγεθος της τάξης του ενός τρισεκατομμυρίου δραχμών, γεγονός το οποίο βαρύνει με ευθύνες τους αρμόδιους φορείς. Σκοπός είναι να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί μέσα στα χρονικά διαστήματα που έχουν ορισθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και παράλληλα με αποδοτική διαχείριση των κονδυλίων και σωστή κατανομή τους στα επιμέρους υλοποιήσιμα έργα.

Το ΕΠ ΚΤΠ, ωστόσο, στα πρώτα βήματα εφαρμογής του έχει αντιμετωπίσει μια σειρά προβλημάτων, το σημαντικότερο εκ των οποίων, όπως προκύπτει από τις δηλώσεις αρμόδιων φορέων και επιτροπών, είναι οι μεγάλες καθυστερήσεις όσον αφορά στην ένταξη των έργων που θα υλοποιήσουν τους στόχους του προγράμματος. Σύμφωνα και με δηλώσεις του Γενικού Γραμματέα του προγράμματος, δεν μπορούσαν να δοθεί διαβεβαιώσεις για την εκπλήρωση του χρονοδιαγράμματος για το 2001 και την πλήρη αξιοποίηση των προγραμματισμένων κοινοτικών πόρων. Οπωσδήποτε, είναι ακόμη αρκετά νωρίς για να κριθεί η πορεία υποβολής προτάσεων από τους ενδιαφερόμενους τελικούς δικαιούχους και ένταξης έργων στο πρόγραμμα, καθόσον μέχρι και τα τέλη του 2001 δεν είχαν ολοκληρωθεί οι απαραίτητες διαδικασίες στελέχωσης των αρμόδιων μηχανισμών εφαρμογής του προγράμματος, όπως η Διοικητική Αρχή και η Α.Ε. «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Ένας από τους κυριότερους λόγους για τους οποίους έχουν παρουσιασθεί οι αναφερθείσες καθυστερήσεις είναι ο ελεγκοκεντρικός χαρακτήρας του συστήματος υποβολής προτάσεων και ένταξης έργων στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, ο οποίος έχει αποθαρρύνει προς το παρόν αρκετούς υποψηφίους τελικούς δικαιούχους από την υποβολή προτάσεων. Η κανονική διαδικασία ένταξης έργων είναι μια βαριά διαδικασία από πλευράς διαχείρισης, με σκληρά κριτήρια αξιολόγησης. Σύμφωνα με τους κανονισμούς εφαρμογής του προγράμματος όπως αυτοί έχουν καθορισθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η υποβολή προτάσεων έργων στην Διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσω

της κατάθεσης ενός τυποποιημένου τεχνικού δελτίου, ο σκοπός του οποίου είναι να προωθήσει και να ευνοήσει την διαδικασία διεξαγωγής ελέγχων όσον αφορά την σκοπιμότητα του έργου και την σωστή θέσπιση των προδιαγραφών του. Το παρόν όμως τεχνικό δελτίο ομολογουμένως παρουσιάζει ένα σημαντικό βαθμό δυσκολίας στην κατανόησή του και παρεμπιπτόντως στην ορθή συμπλήρωσή του. Απαιτείται εκ μέρους του φορέα που θα αναλάβει την εργασία αυτή, η πλήρης κατανόηση του μέτρου του άξονα προτεραιότητας στο οποίο θα περιληφθεί το έργο, έτσι ώστε να αποδεικνύεται ότι το έργο οδηγεί στην επίτευξη κάποιου στόχου του μέτρου και ότι η προς υλοποίηση δράση έχει άμεση σχέση με την εξυπηρέτηση του πολίτη.

Από την ως σήμερα εμπειρία των αρμοδίων, διαφαίνονται σημαντικά προβλήματα στη σύνταξη και διατύπωση των προτάσεων των φορέων για έργα προς τη Διαχειριστική Αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος ΚτΠ. Τα προβλήματα αυτά πηγάζουν από την πολυπλοκότητα των διαδικασιών του Γ' ΚΠΣ αλλά και από τις ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό και υποδομές που αντιμετωπίζουν οι φορείς, με αποτέλεσμα η διατύπωση των προτάσεων να μην είναι συμβατή με τους κανονισμούς και να χάνεται χρόνος στην επαναδιατύπωσή τους.

Η υλοποίηση του προγράμματος καθυστερεί επιπλέον σε ένα μεγάλο βαθμό εξαιτίας της αδιαφορίας των φορέων που έπρεπε να υποβάλουν προτάσεις έργων. Συγκεκριμένα απουσιάζει η ευαισθητοποίηση του κρατικού μηχανισμού στο έργο της εισαγωγής της πληροφορικής στη Δημόσια Διοίκηση. Αυτό μπορεί να οφείλεται τόσο στην ελλιπή ενημέρωση των ανάλογων αρμόδιων υπηρεσιών για τις απαιτούμενες διαδικασίες όσο και στην χαμηλή ανταπόκριση. Ένας άλλος πιθανόν λόγος που εξηγεί αυτό το φαινόμενο είναι η αδυναμία πλήρους κατανόησης από τις δημόσιες υπηρεσίες και τα υπουργεία του εύρους των διαδικασιών που πρέπει να προετοιμαστούν και να διεκπεραιωθούν για την προέγκριση έργων.

Παρουσιάζοντας κάποια αριθμητικά στοιχεία, μέχρι τον Οκτώβρη του 2001 είχαν υποβληθεί στη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος περίπου 40 προτάσεις, συνολικού προϋπολογισμού 4,5 δισ. δρχ., που αφορούσαν κυρίως στο e-governement, ενώ είχαν ήδη ενταχθεί στο Πρόγραμμα 8 έργα συνολικού προϋπολογισμού 2,5 δισ. δρχ. Η πλειοψηφία δηλαδή των προτάσεων προερχόταν από τον Δημόσιο τομέα. Παρατηρείται επομένως παράλληλα και μια βραδεία ενεργοποίηση του ιδιωτικού τομέα, και ειδικότερα των μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων για την υποβολή προτάσεων σχετικά με την ανάπτυξη e-business εφαρμογών. Αυτό το γεγονός ίσως να οφείλεται σε μια ελλιπή ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ιδιωτικού τομέα για αξιοποίηση και εκμετάλλευση των επιχειρηματικών ευκαιριών που του ανοίγονται μέσω του ΕΠ ΚτΠ.

Από τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων της αξιοποίησης των κονδυλίων του Β' ΚΠΣ, είχε προκύψει ένα σημαντικό έλλειμμα επάρκειας των μηχανισμών κυρίως στο επίπεδο υλοποίησης των έργων και ιδιαίτερα κατά την αρχική φάση, που περιλαμβάνει τον καθορισμό

των προδιαγραφών, τις προκηρύξεις και υπογραφές των συμβάσεων. Συγκεκριμένα οι καθυστερήσεις που σημειώθηκαν στις αρχικές φάσεις των έργων είχαν ως αποτέλεσμα να χρειάζονται 2,5 χρόνια προκειμένου τα έργα πληροφορικής του Δημοσίου να περάσουν από τη φάση ένταξης σε κάποιο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα στη διαδικασία της συμβολαιοποίησης και νομικής δέσμευσης.

Για την αντιμετώπιση σχετικών προβλημάτων, ο κυριότερος μηχανισμός που έχει θεσπισθεί στα πλαίσια του ΕΠ ΚτΠ είναι η ίδρυση της Α.Ε. "Κοινωνία της Πληροφορίας" με σκοπό, σύμφωνα με το καταστατικό της, την στήριξη των φορέων υλοποίησης - με εξωτερικούς συμβούλους - κατά την διαδικασία προγραμματισμού και υλοποίησης των δράσεων. Η ύπαρξη της κρίνεται αναγκαία καθόσον εκ προοιμίου τα έργα Πληροφορικής εμπεριέχουν ένα μεγάλο βαθμό ρίσκου αποτυχίας όπως επίσης και μια εγγενή δυσκολία κατανόησης και εξοικείωσης με το απαραίτητο γνωστικό υπόβαθρο και την χρησιμοποιούμενη τεχνολογία. Από την πείρα του Β' ΚΠΣ, αλλά και από την διεθνή εμπειρία, έχει φανεί ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο να προϋπολογισθούν και να προδιαγραφούν με ακρίβεια μεγάλα έργα πληροφορικής τα οποία θα υλοποιηθούν σε βάθος χρόνου. Από την άλλη πλευρά όπως έχει ήδη αναφερθεί στην Ελλάδα ο Δημόσιος Τομέας απέχει αρκετά από το να χαρακτηριστεί επαρκώς στελεχωμένος και εύρυθμος σε οργάνωση και λειτουργία.

Πελάτες της εταιρείας ΚτΠ Α.Ε. είναι οποιοσδήποτε δυνητικός τελικός δικαιούχος (Υπουργεία, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., Ιδιωτικοί φορείς) ο οποίος επιθυμεί την εκτέλεση κάποιου έργου αλλά δεν διαθέτει αφενός ίδια κονδύλια ούτε αφετέρου την απαραίτητη γνώση για την υποβολή πρότασης και την ένταξη σε κάποιο μέτρο δράσης του ΕΠ. Έτσι για την προετοιμασία ακόμα και την υλοποίηση του έργου μπορεί να αποταθεί στην ΚτΠ Α.Ε. για την απαραίτητη στήριξη. Σκοποί της εταιρείας σύμφωνα με το καταστατικό της είναι:

- α) Η χωρίς αντάλλαγμα παροχή υποστήριξης κατά τη διαδικασία προετοιμασίας και η παρακολούθηση της ένταξης και υλοποίησης των πράξεων των τελικών δικαιούχων του ΕΠ ΚτΠ.
- β) Η ανάληψη, ως τελικής δικαιούχου, της υλοποίησης πράξεων ή μέτρων συμπεριλαμβανομένων ενεργειών τεχνικής βοήθειας στήριξης, που χρηματοδοτούνται από το ΕΠ ΚτΠ
- γ) Η διαχείριση και η παραγωγική λειτουργία συστημάτων πληροφορικής και επικοινωνίας της δημόσιας διοίκησης.

Δηλαδή, πέρα από την συμπλήρωση των τεχνικών δελτίων και την συγγραφή των τευχών προκήρυξης των διαγωνισμών, η ΚτΠ Α.Ε. μπορεί να αναλάβει την εκτέλεση του έργου για λογαριασμό του τελικού δικαιούχου κάνοντας η ίδια την ανάθεση σε κάποιον φορέα υλοποίησης. Παράλληλα όμως στοχεύει και στην διαχείριση της παραγωγικής λειτουργίας των

παραδοθέντων έργων, επιτρέποντας έτσι στους τελικούς δικαιούχους να αφοσιωθούν στις κατεχοχήν δραστηριότητές τους και εξασφαλίζοντας την αποδοτική απορρόφηση των κονδυλίων.

Συγχρόνως, και παράλληλα με την λειτουργία της ΚτΠ Α.Ε., για την καλύτερη προετοιμασία των φορέων με σκοπό την ένταξη έργων τους στο ΕΠ ΚτΠ έχει προγραμματισθεί η εκπόνηση Επιχειρησιακών Σχεδίων από την πλευρά των φορέων. Οι γενικοί στόχοι των επιχειρησιακών σχεδίων, όπως αυτοί καθορίζονται στις διατάξεις εφαρμογής του ΕΠ ΚτΠ, θα μπορούσαν να συνοψισθούν στους ακόλουθους:

- ✓ Σχεδιασμός σε βάθος χρόνου και δημιουργία της κατάλληλης αντίληψης και νοοτροπίας για συνεργασία με άλλους φορείς, όπου απαιτείται, για τη προώθηση κοινών δράσεων.
- ✓ Ανάδειξη και τεκμηρίωση του τρόπου ικανοποίησης του πολίτη από τις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις.
- ✓ Σχεδιασμός ρεαλιστικού χρονοδιαγράμματος και προϋπολογισμού.
- ✓ Τέλος, αξιοποίηση των προκλήσεων και των ευκαιριών του ΕΠ με ταυτόχρονο σεβασμό στους σχεδιαστικούς περιορισμούς που τίθενται σε συνδυασμό με τις εσωτερικές δυνατότητες και την τεχνογνωσία των φορέων έτσι ώστε οι όποιες παρεμβάσεις να παρουσιάζουν ρεαλιστική και εφικτή στοχοθεσία.

Ειδικότερα εμφανίζεται ως ιδιαίτερη ανάγκη για τις κατά τόπους περιφέρειες της χώρας να αναγνωρίσουν τις τοπικές προτεραιότητες για την ανάπτυξή τους με σκοπό να μορφοποιήσουν τις περιφερειακές στρατηγικές για την ΚτΠ και τις δράσεις που θα τις υποστηρίζουν. Επομένως απαιτείται η αξιοποίηση της διαδικασίας εκπόνησης επιχειρησιακών σχεδίων για τη ΚτΠ σε κάθε περιφέρεια για την ενεργοποίηση της συμμετοχής του τοπικού πληθυσμού και των φορέων δημοσίου, ιδιωτικού και «τρίτου» τομέα στην συνδιαμόρφωση της ΚτΠ σε τοπικό επίπεδο. Το ενδιαφέρον πρέπει να επικεντρώνεται στην κάλυψη των τοπικών αναγκών και όχι σε μια στείρα αντιγραφή των εθνικών κεντρικών προτεραιοτήτων. Η γενικότερη πολιτική που ακολουθείται εξάλλου για την περιφερειακή ανάπτυξη στο Γ' ΚΠΣ είναι ο κεντρικός σχεδιασμός να παρέχει τις γενικές οδηγίες και κατόπιν κάθε περιφέρεια να τον υλοποιεί ανάλογα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες. Υπάρχει δηλαδή μια τάση μεταφοράς της διαδικασίας λήψης αποφάσεων προς την περιφέρεια, και συγκεκριμένα όπου υπάρχουν ώριμες διοικητικές δομές και μηχανισμοί για την αποδοτική εκμετάλλευση των κοινοτικών πόρων.

Ένας άλλος μηχανισμός που έχει δημιουργηθεί στα πλαίσια του ΕΠ ΚτΠ και θα μπορούσε να συμβάλλει στην παροχή μιας σαφέστερης εικόνας για τις ανάγκες και τον προγραμματισμό έργων για την ΚτΠ τόσο από τη Δημόσια Διοίκηση όσο και από τον Ιδιωτικό Τομέα της χώρας, είναι το «Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας». Αρμοδιότητα

του είναι η συστηματική έρευνα και τακτική απογραφή, ανάλυση και παρουσίαση των εξελίξεων για την ΚτΠ στην Ελλάδα και διεθνώς, διαμέσου της συλλογής και επεξεργασίας ποιοτικών και, κυρίως, ποσοτικών στοιχείων. Μερικά από τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από μια αποτελεσματική λειτουργία του είναι η μεταφορά διεθνούς τεχνογνωσίας αιχμής, η διάδοση βέλτιστων μεθόδων και πρακτικών, και γενικότερα η υποβοήθηση της ανταλλαγής εμπειριών και πληροφόρησης μεταξύ φορέων από την Ελλάδα και το εξωτερικό σε θέματα και πολιτικές για την ΚτΠ. Ταυτόχρονα, μέσω της ουσιαστικής αναβάθμιση του επιπέδου πληροφόρησης των ειδικών και των επαγγελματιών του κλάδου, μπορεί να συμβάλλει στην αξιοποίηση της υπάρχουσας τεχνογνωσίας των στελεχών του Δημόσιου και του Ιδιωτικού Τομέα για θέματα και εφαρμογές της ΚτΠ.

Από την πλευρά των επιστημόνων της Πληροφορικής, και ειδικότερα της Ελληνικής Εταιρείας Επιστημόνων Πληροφορικής, έχει τονισθεί η έλλειψη θεσμικής συνεργασίας μεταξύ των επιστημόνων πληροφορικής και των αρμοδίων οργάνων, καθώς και η καθυστέρηση στην υλοποίηση μιας διορατικής πολιτικής στον τομέα της Πληροφορικής, όπως π.χ. η θέσπιση υφυπουργείου ή και υπουργείου ακόμη Πληροφορικής. Ταυτόχρονα παρατηρείται μια φαινομενική απενεργοποίηση του ρόλου του Συμβουλίου Πληροφορικής, το οποίο είχε σχεδιασθεί να λειτουργήσει μέσα στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ως ένα forum διαλόγου μεταξύ των δημόσιων και των ιδιωτικών φορέων που είναι υπεύθυνοι για την υλοποίηση των έργων, με συμμετοχή των Διευθυντών Πληροφορικής των Υπουργείων, εκπροσώπων του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πληροφορικής και της ΚτΠ. Προς αυτόν τον τομέα θα μπορούσε να υπάρξει μια ενεργητικότερη αξιοποίηση του συγκεκριμένου θεσμού για την επιτάχυνση των έργων πληροφορικής στον δημόσιο τομέα αλλά και τη βελτίωση της αποδοχής των εφαρμογών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών στη δημόσια διοίκηση και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Από τις παραπάνω παρατηρήσεις συνεπάγεται επομένως η ορατή αδυναμία, ως ένα βαθμό, των δημόσιων οργανισμών να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των έργων της ΚτΠ, η έλλειψη ενός οργάνου δημιουργίας και άσκησης πολιτικής, καθώς και η ασυμφωνία των πλευρών εκείνων που θα κληθούν να υλοποιήσουν τα έργα του προγράμματος για την ΚτΠ. Καταγράφεται γενικότερα μια σειρά προβλημάτων, τόσο διαδικαστικών όσο και άσκησης πολιτικής, τα οποία πρέπει να επιλυθούν σύντομα και πρακτικά ώστε να μην δημιουργηθούν σημαντικά προβλήματα στην απορρόφηση των κονδυλίων που έχουν δεσμευθεί για το Ε.Π. ΚτΠ.

4. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠ ΚΤΠ

Στην εισαγωγή του ΕΠ ΚΤΠ υπάρχει υποκεφάλαιο με τίτλο «Στρατηγικοί Στόχοι του ΕΠ & Σύνδεση με Άλλες Πολιτικές» στο οποίο αναδεικνύονται οι προτεραιότητές του.

Συγκεκριμένα αναφέρονται τα εξής:

«ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000-2006

Στην πορεία για την ΚΤΠ, η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια σειρά από προκλήσεις. Για να μπορέσει η χώρα να καρπωθεί τα οφέλη των εξελίξεων, πρέπει να αντιμετωπιστούν αδυναμίες που εμποδίζουν επενδύσεις και τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι δυσλειτουργίες υπηρεσιών και μηχανισμών πρέπει να ξεπεραστούν, ενώ χρειάζεται ταχύτερη ανάπτυξη τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε περιβάλλον πλήρους απελευθέρωσης.

Η ΚΤΠ είναι πρωταρχικά κοινωνία της γνώσης και η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου αποτελεί κεντρικό άξονα μιας στρατηγικής παρεμβάσεων. Τα χαμηλά ποσοστά εργατικού δυναμικού με κατάλληλες δεξιότητες, η έλλειψη κινήτρων για μετεκπαίδευση και συνεχή μάθηση πρέπει να αντιμετωπιστούν. Προτεραιότητα, επίσης, είναι η προσαρμογή των παιδαγωγικών υποδομών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στα νέα δεδομένα.

Η ίδια η φύση των ΤΠΕ, με τις δυνατότητες ανάπτυξης σε μικρή κλίμακα, και την έμφαση στην γνώση, την ευρηματικότητα και την προσαρμοστικότητα, προσφέρει την ευκαιρία για ξεπέρασμα των σημερινών αδυναμιών. Χρειάζεται, όμως, ένα συγκροτημένο και ευέλικτο πλέγμα πρωτοβουλιών, το οποίο να προσφέρει κίνητρα και να δημιουργεί το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο.

Στην σημερινή συγκυρία, που χαρακτηρίζεται από την ένταξη της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και την Ευρωπαϊκή ενοποίηση γενικότερα, έχει διαμορφωθεί μία συνολική στρατηγική για την Κοινωνία της Πληροφορίας, με συγκεκριμένους στόχους και διαδικασίες εφαρμογής. Αυτή η στρατηγική στηρίζεται πάνω σε μερικές βασικές αρχές:

- Καινοτομία και επιχειρηματικές πρωτοβουλίες: Η ΚΤΠ θα αναπτυχθεί στηριζόμενη στους μηχανισμούς της αγοράς και το θεσμικό πλαίσιο πρέπει να διευκολύνει τις νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και την καινοτομία,
- Δημοκρατία και ατομικές ελευθερίες: Η ΚΤΠ πρέπει να ενισχύει τις δημοκρατικές διαδικασίες και να διαφυλάσσει τα δικαιώματα των πολιτών,

- Ίσες ευκαιρίες και αλληλεγγύη: Η ΚτΠ πρέπει να δίνει σε όλους τους πολίτες πρόσβαση στις ευκαιρίες, τη γνώση και τις αγορές που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες και να είναι αλληλέγγυη σε όσους δεν καταφέρουν να ενταχθούν.

Το ΕΠ ΚτΠ αποτελεί τον κύριο μοχλό υλοποίησης της συνολικής εθνικής στρατηγικής για την πορεία προς την ΚτΠ. Σημαντικές δράσεις θεσμικού χαρακτήρα, κινούνται παράλληλα και συμπληρωματικά με τους άξονες παρέμβασης του ΕΠ.

Οι γενικοί στρατηγικοί στόχοι του ΕΠ ΚτΠ για την περίοδο 2000-2006 είναι δύο:

Πρώτος γενικός στόχος είναι «Εξυπηρέτηση του Πολίτη και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής». Αφορά τη βελτίωση της ποιότητας της καθημερινής ζωής του πολίτη μέσα από παρεμβάσεις σε μία σειρά από κρίσιμους τομείς, όπως η Δημόσια Διοίκηση, η υγεία, οι μεταφορές και το περιβάλλον. Οι παρεμβάσεις αφορούν, κυρίως, στην ένταξη σε παραγωγική λειτουργία στους παραπάνω τομείς ολοκληρωμένων συστημάτων πληροφορικής και επικοινωνιών, που θα συμβάλλουν στη βελτίωση των προσφερομένων υπηρεσιών.

Δεύτερος στόχος είναι «Ανάπτυξη και Ανθρώπινο Δυναμικό». Αφορά τη δημιουργία συνθηκών κατάλληλων για την ενίσχυση μιας διαδικασίας οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης όπου η τεχνολογία και η γνώση αποτελούν τον κύριο μοχλό αύξησης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, των εισοδημάτων, της απασχόλησης και της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού. Ενέχει δράσεις για την ανάπτυξη των υποδομών τηλεπικοινωνιών, την ενίσχυση της οικονομικής μηχανής και της απασχόλησης με την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, τη δημιουργία ενός συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης προσαρμοσμένου στις ανάγκες του 21^{ου} αιώνα, καθώς και την προβολή του ελληνικού πολιτισμού.

Για την επίτευξη των δύο γενικών στόχων το ΕΠΚτΠ θέτει μία σειρά από ειδικούς στόχους:

1. Παιδεία και πολιτισμός: Εξοπλισμός, δικτύωση, κατάρτιση εκπαιδευτικών και ψηφιακό περιεχόμενο για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος για τον 21^ο αιώνα, χρήση νέων τεχνολογιών για τεκμηρίωση και προβολή του Ελληνικού πολιτισμού.
2. Εξυπηρέτηση του πολίτη και βελτίωση της ποιότητας ζωής: χρήση ΤΠΕ για καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη σε κρίσιμους τομείς της Δημόσιας Διοίκησης, βελτίωση της ποιότητας ζωής με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην υγεία και την πρόνοια, στο περιβάλλον και στις μεταφορές.

3. Ανάπτυξη και απασχόληση στην ψηφιακή οικονομία: δημιουργία συνθηκών για τη μετάβαση στη «νέα οικονομία», με την προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου, της ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, της έρευνας και της διασύνδεσής της με την παραγωγή, της κατάρτισης στις νέες τεχνολογίες, της απασχόλησης και της τηλε-εργασίας.
4. Επικοινωνίες: στήριξη της διαδικασίας απελευθέρωσης της αγοράς, δράσεις ανάπτυξης της τηλεπικοινωνιακής υποδομής σε απομακρυσμένες περιοχές για παροχή προηγμένων υπηρεσιών σε χαμηλό κόστος και σημείων πρόσβασης για τους πολίτες.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Ο συνολικός σχεδιασμός και οι δράσεις του ΕΠΚΤΠ εναρμονίζονται πλήρως με τις γενικότερες πολιτικές προτεραιότητες σε κοινοτικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο:

- Ακολουθώντας το γενικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής πολιτικής απασχόλησης και του ΕΣΔΑ, η αύξηση της απασχόλησης και η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και των ίσων ευκαιριών αποτελούν κεντρικό στόχο του προγράμματος. Αποτελούν αντικείμενο σειράς δράσεων που εστιάζονται στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, στην ενίσχυση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων και στην ένταξη μειονεκτουσών ομάδων στην αγορά εργασίας.
- Η έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος είναι ορατή σε σειρά δράσεων του ΕΠΚΤΠ. Στο ΕΠ εντάσσονται δράσεις που αφορούν στη χρήση διαχειριστικών συστημάτων στο περιβάλλον και τις μεταφορές, με άμεσες θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Παράλληλα, οι δράσεις για το ηλεκτρονικό εμπόριο, την τηλε-εργασία ή και τη χρήση νέων τεχνολογιών στην παραγωγή συμβάλλουν στη δημιουργία ενός προτύπου οικονομικής ανάπτυξης συμβατού με την «αειφόρο ανάπτυξη».
- Η διάχυση της χρήσης των νέων τεχνολογιών στον κοινωνικό και παραγωγικό ιστό συντελεί στη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και παρέχει σημαντικές δυνατότητες απασχόλησης αλλά και εξυπηρέτησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η προώθηση της τηλε-εργασίας ενισχύει τη συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων στο εργατικό δυναμικό. Επιπλέον, συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση της ισότητας των δύο φύλων, τόσο με την αύξηση των θέσεων εργασίας στον τομέα της παροχής υπηρεσιών, όσο και με τις αυξημένες δυνατότητες ενημέρωσης, πληροφόρησης και συμμετοχής στα κοινά.
- Οι δράσεις για την ΚΤΠ έχουν έντονη περιφερειακή και τοπική διάσταση και συνάδουν πλήρως με τη κυβερνητική πολιτική για την αποκέντρωση. Στόχος είναι η δημιουργία συνθηκών για την ισότιμη συμμετοχή των περιφερειών στον παγκόσμιο χώρο. Αυτό θα επιτευχθεί δίνοντας μεγαλύτερη εμβέλεια στην παρουσία της ίδιας της περιφέρειας στο σχεδιασμό για την ΚΤΠ, καθώς και με τη διαμόρφωση σχεδίου ανά περιφέρεια με άξονες τον

περιορισμό της απομόνωσης, την αξιοποίηση των ιδιαιτεροτήτων, την ενίσχυση των υποδομών και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.»

Επίσης, στο τέλος του κειμένου σχετικά με τις πολιτικές αντιμετώπισης και μείωσης του φαινομένου του «ψηφιακού χάσματος» με τίτλο "REQUEST FOR INFORMATION ON POLICIES TO REDUCE THE DIGITAL DIVIDE – GREECE", παρατίθεται ο παρακάτω πίνακας:

	Level of priority, Greece
Network infrastructure	
Basic infrastructure development	low
Broadband infrastructure development	high
Regulatory initiatives to enhance competition	high
Diffusion to individuals and households	
Access through schools	high
Access through other public institutions	medium
IT for the elderly/disabled	
Access in rural/low income areas	medium
Subsidies of IT equipment and/or services	
Other programmes to lower costs of IT	
Demonstration and awareness programs	
Content creation to stimulate use of Internet	high
Programmes to increase demand for IT	
Diffusion of IT equipment to individuals	
Diffusion to businesses	
Support and training for SMEs	high
Assistance to regions and rural areas	medium
Diffusion of information	
Encouragement of high-tech start-ups	high
IT education and training initiatives	
IT education in schools	
Vocational training	high
Teacher training	high
Lifelong learning	high
Distance learning	medium
IT certification	
Government projects	
Government provision of services on-line	high
Governments as model users of IT	
Foster R&D and applications to improve access	
International co-operation	
Multilateral co-operation [EC, UN]	
Bilateral programmes	

Αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι οι προβληματισμοί, οι στόχοι και οι προτεραιότητες του ΕΠ ΚτΠ, έτσι όπως παρουσιάζονται παραπάνω, με μία πρώτη ματιά φαίνεται ότι βαδίζουν προς το σωστό δρόμο. Με μία δεύτερη, πιο προσεκτική ματιά, όμως, σκιαγράφονται και κάποιες ελλείψεις.

Συγκεκριμένα, η ίδια η ΚτΠ παρουσιάζεται ως επιβεβλημένος μονόδρομος της αυριανής επιβίωσης του ανθρώπινου είδους και πολιτισμού, έχοντας ένα αυταρχικό ύφος. Το ίδιο το ΕΠ είναι αρκετά αισιόδοξο και εντυπωσιακό σε σχέση με αυτά που υπόσχεται, λαμβάνοντας διαστάσεις προδιαγεγραμμένης πραγματικότητας και φτάνοντας στα όρια οράματος, ακόμα και ουτοπίας, στο βαθμό που θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος ότι στοιχεία που αναφέρει είναι ανεδαφικά και μη επιτεύξιμα υπό το πρίσμα των ιδιαιτεροτήτων που φαίνεται να επικρατούν στον ελληνικό χώρο γενικότερα. Πολύ εύκολα θα μπορούσε η ΚτΠ να γίνει η δικαιολογία για τη δημιουργία ψεύτικων αναγκών που θα μας εγκλωβίσουν σε μια απρόσωπη τελικά κοινωνία.

Ένα άλλο σημείο έλλειψης είναι η υπερβολική προβολή συγκεκριμένων εννοιών, σε διαστάσεις μυθοποίησης. Για παράδειγμα, λέξεις όπως ηλεκτρονικό εμπόριο, ηλεκτρονικές συναλλαγές ακούγονται πολύ ελκυστικές. Υπάρχει και αντίλογος, όμως, που ισχυρίζεται ότι η αξία τους σε αρκετές περιπτώσεις και αναφορές είναι υπερτιμημένη.

Οι διαρθρωτικές αλλαγές που θα επιτελεστούν θα έχουν αντίκτυπο στο φαινόμενο της ανεργίας. Θα δημιουργηθούν νέες θέσεις αλλά διαφαίνεται ότι ίσως πολλές περισσότερες θα απαξιωθούν. Ακούγεται σκληρό αυτό αλλά είναι μια πραγματικότητα που δεν πρέπει να αγνοήσουμε και να αφορίσουμε.

Η πληροφορική προβλέπεται να εισαχθεί πιο συστηματικά στην εκπαίδευση. Σίγουρα η τεχνολογική εκπαίδευση πρέπει να αποτελέσει μέρος του σχολικού προγράμματος. Ο στόχος του όμως θα πρέπει να είναι να διδάσκει τους μαθητές πώς να χρησιμοποιούν την τεχνολογία παρά πώς να χρησιμοποιούνται από αυτή. Δεν αρκεί η παροχή μιας βασική γνώσης στη χρήση των υπολογιστών μέσω της εκμάθησης κάποιων εργαλείων. Αυτό μπορεί να συμβεί και εκτός σχολικού χώρου αυτοβούλως από τους μαθητές. Εκείνο που πρέπει να διδαχθούν επιπλέον είναι οι ψυχολογικές, κοινωνικές και πολιτικές επιδράσεις των νέων τεχνολογιών. Αυτό από την πλευρά του απαιτεί κάποια γνώση της ιστορίας της τεχνολογίας, των αρχών της τεχνολογικής αλλαγής, και των οικονομικών και κοινωνικών μεταβολών τις οποίες αναπόφευκτα επιβάλλει η τεχνολογία.

Τέλος, πρέπει να κατανοηθεί πόσο δύσκολο είναι να αφομοιωθεί σε έναν επιχειρησιακό οργανισμό η πληροφορική. Πολλές είναι οι περιπτώσεις εταιρειών που έχασαν επενδύοντας με λάθος τρόπο στην πληροφορική. Πρέπει να τονίσουμε ότι μέχρι τώρα για τις περισσότερες αποτελεί πανάκεια. Επίσης υπάρχει ένα ιδιαίτερο φαινόμενο στο χώρο των επιχειρήσεων

πληροφορικής. Είναι πολλές οι επιχειρήσεις που αυτοαποκαλούνται εταιρίες πληροφορικής και απλώς είναι μεσάζοντες ξένων τεχνολογιών. Αναδεικνύεται εύλογα, λοιπόν, το ερώτημα κατά πόσο θα αλλάξουν πραγματικά τον καιροσκοπικό τους χαρακτήρα και θα αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που αναδείχθηκαν από την εφαρμογή των δύο προηγούμενων Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης.

5. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Η Ελληνική αγορά Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών προβλέπεται ότι θα επηρεαστεί μάλλον θετικά από την εφαρμογή του ΕΠ ΚτΠ. Στην ανάπτυξη της ΚτΠ κύριο ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει ο ιδιωτικός τομέας και οι μηχανισμοί της αγοράς. Ο ρόλος του κράτους παραμένει σημαντικός αλλά επικεντρώνεται στην προώθηση προσαρμογών στην οικονομία και την κοινωνία, στην επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, καθώς και στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των πολιτών στην ψηφιακή εποχή. Καθοριστικό ρόλο στην επιτυχημένη εφαρμογή του ΕΠ θα διαδραματίσουν, επίσης, οι νέοι τρόποι συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Όπως αναφέρεται στο κείμενο της Λευκής Βίβλου «Η Ελλάδα στην Κοινωνία της Πληροφορίας: Στρατηγική και Δράσεις», μέσα στους κύριους στόχους της κυβερνητικής πολιτικής στον άξονα προτεραιότητας της Οικονομικής Ανάπτυξης και της Ανταγωνιστικότητας περιλαμβάνεται και η αναβάθμιση της βιομηχανίας πληροφορικής και επικοινωνιών σε σημαντικό κλάδο της ελληνικής οικονομίας, όπως παράλληλα και η επιτάχυνση της ανάπτυξης της τηλεπικοινωνιακής υποδομής. Έτσι θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της βιομηχανίας πληροφορικής και επικοινωνιών που θα παρέχει εξοπλισμό, υπηρεσίες και ψηφιακό περιεχόμενο. «Η καινοτομία και οι νέες τεχνολογίες», όπως χαρακτηριστικά υπογραμμίζεται, «δημιουργούν νέες επιχειρήσεις, ανανεώνουν τον παραγωγικό ιστό και αναβαθμίζουν τον αναπτυξιακό ρόλο της Ελλάδας».

Συγκεκριμένα για τη διευκόλυνση της δημιουργίας δυναμικών επιχειρήσεων βασισμένων στην τεχνολογία και την ηλεκτρονική πληροφορία, και γενικότερα για την αναδιάρθρωση του παραγωγικού ιστού, σχεδιάζεται και υλοποιείται μέσα από το ΕΠ ΚτΠ σειρά παρεμβάσεων με ρυθμιστικό και επενδυτικό χαρακτήρα. Κατά αυτό τον τρόπο παρέχονται ειδικά κίνητρα για τη δημιουργία και την ανάπτυξη επιχειρήσεων που βασίζονται στην ηλεκτρονική πληροφορία με σκοπό την παραγωγή και παροχή σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών. Ταυτόχρονα προάγεται η αποτελεσματικότερη χρηματοδότηση νέων εταιρειών με επιχειρηματικά κεφάλαια υψηλού κινδύνου μέσω της ανάπτυξη κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital funds).

Ένα ακόμα θετικό επακόλουθο για τις εταιρείες του κλάδου είναι η υποσχόμενη από την πλευρά της Πολιτείας υποστήριξη της ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών ψηφιακής μορφής για την ΚτΠ. Η υποστήριξη θα λάβει την μορφή τόσο της ενίσχυσης υπαρχόντων επιχειρήσεων του κλάδου των ΤΠΕ όσο και της δημιουργίας νέων. Η προτεραιότητα τίθεται στην αναδυόμενη βιομηχανία ηλεκτρονικού πληροφοριακού περιεχομένου και σε επιλεγμένους θεματικούς τομείς,

όπως η προώθηση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, ο τουρισμός, τα παιδαγωγικά προγράμματα.

Μία άλλη θετική επίδραση από την εφαρμογή του ΕΠ ΚτΠ έγκειται στην ενίσχυση της συνεργασίας και της διείσδυσης ελληνικών επιχειρήσεων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών σε γειτονικές χώρες μέσω κοινών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και μεταφοράς τεχνογνωσίας με τη συνδρομή Ευρωπαϊκών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών. Επιπρόσθετα, για την ενίσχυσή τους και τη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς τους προσφέρεται στήριξη στα πλαίσια μακροπρόθεσμων επιχειρηματικών πλάνων που έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό και αναφέρονται σε προϊόντα και υπηρεσίες με υψηλή προστιθέμενη αξία.

Μέσω του ΕΠ και συγκεκριμένα του άξονα προτεραιότητας για την απασχόληση και την ανάπτυξη ικανοτήτων στο εργατικό δυναμικό θα δοθεί η δυνατότητα στις εταιρείες Πληροφορικής να στελεχωθούν με προσωπικό άψογα καταρτισμένο στις νέες τεχνολογίες της Πληροφορικής και των Τηλεπικοινωνιών και παράλληλα να προχωρήσουν στην επανεκπαίδευση – εξειδίκευση του υπάρχοντος υπαλληλικού δυναμικού τους. Μέσω αυτού του τρόπου θα αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα των εταιρειών του κλάδου τόσο στον εσωτερικό όσο και στον εξωτερικό χώρο καθώς θα είναι ικανές να αναλαμβάνουν έργα υψηλών απαιτήσεων σε τεχνογνωσία και σε εμπειρία του ανθρώπινου παράγοντα, προβαίνοντας σε ταχύτερη ολοκλήρωση της υλοποίησης τους παράλληλα με αύξηση της αποδοτικότητας και βελτίωση του επιτευχθέντος αποτελέσματος.

Μέσω του ΕΠ ΚτΠ προβλέπεται επίσης να χρηματοδοτηθούν έργα με κύριο στόχο τη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών από τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και την εισαγωγή τους στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου. Η Ελληνική Οικονομία είναι, σε μεγάλη έκταση, μια οικονομία αποτελούμενη από ΜΜΕ. Εφαρμόζοντας τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης - το πολύ 40 εκατομμύρια € κύκλο εργασιών, λιγότεροι από 450 εργαζόμενοι και πάγια το πολύ μέχρι 27 εκατομμύρια € - προκύπτει ότι το 95% των Ελληνικών Επιχειρήσεων ανήκουν στις ΜΜΕ. Αν και υπάρχουν ουσιαστικές διαφοροποιήσεις από τομέα σε τομέα της οικονομίας, οι ελληνικές επιχειρήσεις δεν χρησιμοποιούν προηγμένες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών. Οι εμπορικές και οι βιομηχανικές εταιρίες χρησιμοποιούν σχετικά καλύτερα τεχνολογικά προϊόντα, κυρίως συστήματα αυτοματισμού γραφείου, λογιστικά και ταμειακά συστήματα

Οι ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών αναμένεται ότι θα διαδραματίσουν στρατηγικό ρόλο στην πορεία προς την κοινωνία της πληροφορίας και μπορούν να πρωτοστατήσουν στην ανάπτυξη των τεχνολογιών αυτών προς όφελος και των ελληνικών επιχειρήσεων ανεξάρτητα μεγέθους ή τομέα της οικονομίας στον οποίο ανήκουν. Παρέχοντας υποδομές υψηλής ποιότητας θα συμβάλλουν στην υλοποίηση υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, στην προσέλκυση ξένων

επενδυτικών κεφαλαίων, στην ανάπτυξη και στην αύξηση της απασχόλησης με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Παράλληλα η χρηματοδότηση ολοκληρωμένων επιχειρηματικών σχεδίων καθώς και επενδύσεις στις προηγμένες τεχνολογίες πληροφορικής από το Δημόσιο Τομέα θα συμβάλει αποφασιστικά στον εκσυγχρονισμό των σχετικά μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων του τομέα της πληροφορικής.

Όλες αυτές οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες ανάπτυξης μάλιστα εμφανίζονται σε μια εποχή όπου τα στοιχεία των διεθνών οργανισμών δείχνουν πως η ελληνική αγορά πληροφορικής εμφανίζει μια επικίνδυνη επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξής της, ειδικά σε μια περίοδο που διαφαίνεται διεθνώς μια κάμψη στις επενδύσεις των επιχειρήσεων και των καταναλωτών σε τεχνολογικά προϊόντα. Τα στοιχεία του ΕΙΤΟ (European Information Technology Observatory), δείχνουν πως το 2001, η ελληνική αγορά πληροφορικής θα κινηθεί με ρυθμούς λίγο χαμηλότερους από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην τελευταία ετήσια έκδοση του οργανισμού προβλέπεται πως η εγχώρια αγορά θα αυξηθεί κατά 10,1% έναντι του 2000, με τον μέσο όρο της Ένωσης να προσεγγίζει το 11,1%, τη στιγμή που πριν από μια διετία ο εγχώριος αυτός ρυθμός αυτός ξεπερνούσε το 22%. Η απουσία επί δύο έτη και πλέον έργων υποδομής από την πλευρά του κράτους έχει οδηγήσει τον κλάδο σε χαμηλή τροχιά ανάπτυξης. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται από τις διοικήσεις των εταιρειών πληροφορικής η αγορά, κατά την περίοδο που διανύεται, έχει «στεγνώσει» από έργα. Αυτός είναι και ο λόγος που τα στελέχη της αγοράς πληροφορικής υποστηρίζουν πως οι διαδικασίες με τις οποίες προωθούνται τα μεγάλα έργα πληροφορικής του Δημόσιου Τομέα παραμένουν εξαιρετικά αργές, απειλώντας με στέρηση πολύτιμων πόρων τις εταιρείες πληροφορικής, και ασκούν ισχυρές πιέσεις για την επιτάχυνση των διαδικασιών ένταξης των έργων στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

Όπως είναι γνωστό, οι δημόσιοι οργανισμοί θα απορροφήσουν μεγάλο όγκο των κονδυλίων της ΚτΠ λόγω των αυξημένων αναγκών τους σε έργα υποδομής, κυρίως σε θέματα στελεχιακής, πληροφορικής και εργασιακής διαχείρισης. Στην επταετία που ακολουθεί, θα αξιοποιηθούν περισσότερα από 2,2 δισ. € δημόσιας χρηματοδότησης σε έργα που αφορούν τον κλάδο της πληροφορικής, κάτι που θα οδηγήσει σε συνεργασία ανάμεσα στους τρεις κύριους πρωταγωνιστές της πρόκλησης που λέγεται Γ' ΚΠΣ, δηλαδή τους χρήστες των νέων τεχνολογιών, τους προμηθευτές συστημάτων και τα στελέχη-συμβούλους. Και αν οι ανάγκες σε τεχνολογικό εξοπλισμό και λογισμικό θα ικανοποιηθούν από μεγάλες ξένες επιχειρήσεις του κλάδου, οι επιχειρηματικοί σύμβουλοι των εγχώριων εταιρειών του κλάδου μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο, μιας και μπορούν να παρέχουν λύσεις σε τομείς γενικότερης στρατηγικής, χρηματοδότησης και οργάνωσης.

Όσον αφορά την μέθοδο ανάθεσης και υλοποίησης των έργων πληροφορικής επικοινωνιών στο δημόσιο τομέα, παλαιότερα και συγκεκριμένα κατά την περίοδο απορρόφησης των πόρων του Α' Κ.Π.Σ. (1987-94), προκηρύσσονταν ξεχωριστοί διαγωνισμοί για την

προμήθεια του υλικού και του λογισμικού, και κατόπιν αναλάμβανε το προσωπικό των δημόσιων υπηρεσιών την ενοποίηση – εγκατάσταση των συστημάτων. Κατά το Β' Κ.Π.Σ. (1994/2000) η τακτική που ακολουθήθηκε ήταν η παραλαβή ολοκληρωμένων ετοιμοπαράδοτων λύσεων από ιδιωτικές εταιρείες πληροφορικής. Στην συνέχεια το Δημόσιο ήταν υπεύθυνο να κρατήσει σε παραγωγική λειτουργία τα συστήματα πληροφορικής με τα δικά του στελέχη. Και οι δύο όμως αυτές πρακτικές δεν είχαν συνοδευτεί από την ανάλογη επιτυχία, κυρίως λόγω του χαρακτήρα ταχείας απαξίωσης που διακρίνει τα πάγια πληροφορικής, καθώς και του ότι το Δημόσιο αναγκάζεται να διατηρεί ένα μεγάλο στόλο επιστημόνων Πληροφορικής με μοναδικό σκοπό την συντήρηση και υποστήριξη λειτουργίας των πληροφοριακών του συστημάτων.

Ένα νέο μοντέλο υλοποίησης το οποίο αναμένεται να εφαρμοσθεί στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ. και ειδικότερα του ΕΠ ΚτΠ, είναι αυτό του outsourcing, δηλαδή της ανάθεση ολοκληρωμένων λειτουργιών και διαδικασιών του Δημοσίου σε ιδιώτες προμηθευτές. Συγκεκριμένα, εάν το Πληροφοριακό Σύστημα (ΠΣ) δεν αποτελεί σκοπό ύπαρξης και άμεση προτεραιότητα του δημόσιου φορέα, όπως π.χ. το TAXIS για την Εφορία, αλλά είναι υποστηρικτικό της κύριας λειτουργίας του, τότε όλη η υπηρεσία των λειτουργιών του ΠΣ μπορεί να προέρχεται από εξωτερικό ιδιωτικό φορέα. Σε αυτήν την περίπτωση ο φορέας υλοποίησης και διαχείρισης έχει τα δικά του κέντρα δεδομένων (data-centers) που υποστηρίζουν την παραγωγική λειτουργία του ΠΣ. Σε αυτή την κατηγορία δημόσιων φορέων ανήκουν τα νοσοκομεία, όπου κύριο μέλημά τους είναι η παροχή ιατρο-φαρμακευτικής περίθαλψης στους ασθενείς.

Μέσω αυτής της προσέγγισης που επιχειρείται να ακολουθηθεί στα πλαίσια του ΕΠ ΚτΠ αναμένεται να προκύψουν σημαντικά κέρδη για τον Δημόσιο τομέα όπως η αποφυγή της γρήγορης απαξίωσης των παγίων και των επιστημόνων Πληροφορικής που συντηρεί. Ταυτόχρονα με την ύπαρξη μακροπρόθεσμων προγραμματικών συμφωνιών προμήθειας S/W και H/W προβλέπεται να υπάρξει η απαιτούμενη τυποποίηση στους πόρους πληροφορικής του Δημοσίου ώστε να μην παρατηρείται διάσπαση της προμήθειας τους σε διάφορους διαγωνισμούς. Οι πρώτες προκηρύξεις που σχετίζονται με την ανάθεση ολοκληρωμένων λειτουργιών και διαδικασιών του Δημοσίου σε ιδιώτες προμηθευτές (outsourcing), αναμένεται να πάρουν σάρκα και οστά μέσα στο 2002, σύμφωνα με κύκλους του Υπουργείου Ανάπτυξης. Οι προκηρύξεις αυτές θα αφορούν εκχώρηση έργου πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών με διάρκεια πέντε ετών, ενώ από τα πρώτα αναμενόμενα αποτελέσματα των αναθέσεων αυτών θα είναι η σημαντική βελτίωση των προσφερόμενων προς τους πολίτες υπηρεσιών.

Το επερχόμενο outsourcing θα ωφελήσει σημαντικά το δημόσιο τομέα, μια και η βασική επιδίωξη του εκχωρούντος φορέα είναι να επικεντρώνεται στη στρατηγική του και έτσι επωφελείται πολλαπλά από την εκχώρηση εργασιών υλοποίησης σε τρίτους, όταν αυτές δεν είναι στρατηγικές για το φορέα. Μερικές από τις πιθανές ωφέλειες του Δημοσίου Τομέα θα είναι

η υψηλή διαθεσιμότητα υπηρεσιών, οι αναβαθμισμένες ποιοτικά υπηρεσίες, το χαμηλότερο συνολικό κόστος καταναμεμένο στο χρόνο, η εξοικονόμηση ανθρώπινων πόρων για την προώθηση της στρατηγικής του φορέα κ.λ.π. Με το outsourcing ο δημόσιος τομέας θα είναι σε θέση πλέον αφ' ενός να μειώσει το προσωπικό του, αφ' ετέρου δε να διατηρήσει κάποια υψηλόβαθμα στελέχη ελευθερώνοντας τα μεσαία εξειδικευμένα στελέχη του και διατηρώντας προσωπικό για τις απλές, μη εξειδικευμένες εργασίες φυσικά με χαμηλότερες αμοιβές.

Βεβαίως πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα τόσο από τον δημόσιο φορέα όσο και από τον ιδιωτικό φορέα υλοποίησης και παροχής της υπηρεσίας όταν ένα εκχωρούμενο έργο περιέχει πληροφορία, η οποία είναι είτε διαβαθμισμένη είτε τέτοιας κρισιμότητας, ώστε εάν γνωστοποιηθεί σε μη επιθυμητά άτομα, μπορεί να προκαλέσει μεγάλα προβλήματα ή καταστροφές ή ακόμη και τρομοκρατικές ενέργειες. Παραδείγματα τέτοιων έργων μπορεί να θεωρηθούν πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων που διαχειρίζονται απόρρητα ιατρικά δεδομένα ή δεδομένα του ποινικού μητρώου. Σε αυτή την περίπτωση πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, ώστε η ασφάλεια των πληροφοριών να είναι δεδομένη και εγγυημένη εκ των προτέρων. Απαραίτητη θεωρείται επομένως η υπογραφή συμβάσεων παροχής εγγυημένων υπηρεσιών (SLA: Service Level Agreement) κατά τη διάρκεια εκχωρήσεων έργου σε τρίτους. Πάντως, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να θεωρηθεί το outsourcing πανάκεια για την επίλυση των πληροφοριακών προβλημάτων του Δημόσιου Τομέα. Αυτό που απαιτείται είναι η αναζήτηση της βέλτιστης λύσης από μια πληθώρα εναλλακτικών επιλογών.

Ειδικότερα όσον αφορά στις εταιρείες του κλάδου των τηλεπικοινωνιών, θα προκύψουν ιδιαίτερα επωφελημένες από την επερχόμενη απελευθέρωση του τηλεπικοινωνιακού τομέα και την παράλληλη στήριξη της διαδικασίας από το ΕΠ ΚτΠ μέσω μιας σειράς δράσεων του άξονα προτεραιοτήτων «Επικοινωνίες», όπως τα πάγκα κεραιών και διαχείριση του φάσματος συχνοτήτων. Η απελευθέρωση αυτή πέρα από τις συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού που θα δημιουργήσει με επακόλουθη δραστηριοποίηση νέων εταιρειών στον χώρο, θα λειτουργήσει και σαν μοχλός ανάπτυξης σε πολλούς άλλους τομείς με αύξηση των επενδύσεων, της παραγωγικότητας και της απασχόλησης. Ειδικότερα για την απασχόληση, διεθνείς συγκρίσεις έχουν δείξει ότι δημιουργούνται περισσότερες νέες θέσεις εργασίας σε περιβάλλον απελευθέρωσης από ότι σε περιβάλλον τηλεπικοινωνιακού μονοπωλίου. Η ενθάρρυνση και προστασία του ανταγωνισμού έχει αποφασιστική σημασία για την ανάπτυξη της υποδομής, ιδιαίτερα στο περιβάλλον της σύγκλισης των τεχνολογιών.

Τέλος, κάτι το οποίο αξίζει να σημειωθεί είναι ότι σκοπός του ΕΠ ΚτΠ είναι η δημιουργία κίνητρων προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών για να προχωρήσουν σε ίδιες δικές τους επενδύσεις ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των τελικών δικαιούχων του προγράμματος. Σε ένα δεύτερο βαθμό οι ελληνικές επιχειρήσεις επικοινωνιών και πληροφορικής θα ενισχυθούν με την ενθάρρυνση της παραγωγής

καινοτομικών προϊόντων ή / και διαδικασιών μέσω της διασύνδεσης έρευνας και παραγωγής με τη λειτουργία κοινοπραξιών ερευνητικών και παραγωγικών φορέων. Προς αυτόν τον τομέα πρόκειται να πραγματοποιηθούν προσπάθειες για την στενότερη επαφή και συνεργασία μεταξύ πανεπιστημιακών φορέων και ιδιωτικών επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας. Από αυτήν την συνέργια πρόκειται να βγουν κερδισμένες και οι δύο πλευρές, αφενός τα εκπαιδευτικά ιδρύματα μέσω της εξεύρεσης κονδυλίων και προώθησης της έρευνας, οι δε επιχειρήσεις μέσω της δυνατότητας για παραγωγή νέων προϊόντων και στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό.

Σαν επίλογος, και βασιζόμενοι στην τελευταία παρατήρηση, θα έπρεπε να αναφερθούμε στις σοβαρές ελλείψεις εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, και γενικότερα η Ευρωπαϊκή Ένωση, στον χώρο της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών. Εν μέσω του εντεινόμενου ανταγωνισμού οι επιχειρήσεις στηρίζονται ολοένα και περισσότερο στη γνώση, στις ικανότητες των ατόμων να προσαρμόζονται και να εφαρμόζουν δημιουργικά τις νέες τεχνολογίες. Αυτό το γεγονός προϋποθέτει ένα ανθρώπινο δυναμικό με ευρύτερες γνώσεις και περισσότερες δεξιότητες, μεγαλύτερη υπευθυνότητα και αυξημένη κινητικότητα. Δυστυχώς όμως η προσφορά δεν συμβαδίζει με την ζήτηση, με αποτέλεσμα η Δυτική Ευρώπη, και η Ελλάδα ειδικότερα, να υστερεί σημαντικά σε προσωπικό που διαθέτει γνώση και ικανότητες στην τεχνολογία της πληροφορικής. Μάλιστα, προβλέπεται ότι η κατάσταση θα επιδεινωθεί τα επόμενα πέντε χρόνια. Η συνολική ζήτηση εξειδικευμένου προσωπικού στους τομείς της τεχνολογίας ανήλθε σε 14,5 εκατομμύρια εργαζόμενους το 2000 και θα αυξηθεί σε 22 εκατομμύρια μέχρι το 2003. Στην Ελλάδα εκτιμάται πως μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια θα δημιουργηθούν αρκετές χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας εξειδικευμένου τεχνικού προσωπικού, οι οποίες δεν θα μπορούν να καλυφθούν. Είναι επομένως απαραίτητο να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα μέσω του ΕΠ ΚτΠ, ώστε παράλληλα με την απόκτηση των βασικών γνώσεων πληροφορικής από την μεγάλη μάζα του ελληνικού πληθυσμού, να υπάρξουν προγράμματα για την εξειδίκευση σε προηγμένες τεχνολογίες των νέων επιστημόνων (με μια στροφή ίσως των ακαδημαϊκών προγραμμάτων σπουδών προς την λογική της αγοράς εργασίας), είτε την ενίσχυση ιδιωτικών πρωτοβουλιών για την επανακατάρτιση του ήδη υπάρχοντος εργατικού δυναμικού.

6. ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΟΜΑΝΙΑ

Εξετάζοντας την γραφειοκρατία και την «διαδικασιομανία» που είναι έμφυτες στο ΕΠ ΚΤΠ, οφείλουμε να θεωρήσουμε την εφαρμογή του μέσα στα πλαίσια του Γ' ΚΠΣ του οποίου αποτελεί ένα βασικό άξονα προτεραιότητας. Σύμφωνα με τις διατάξεις εφαρμογής του ΕΠ ΚΤΠ, στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ «οι διαχειριστικές αρχές του προγράμματος διασφαλίζουν το σεβασμό των απαιτήσεων για τη σωστή χρήση των πόρων και σε περίπτωση διαπίστωσης αδυναμιών οι εθνικές αρχές υιοθετούν τα κατάλληλα μέτρα».

Για αυτό το λόγο, η γραφειοκρατία και η διαδικασιομανία που εισάγεται για την εφαρμογή του ΕΠ ΚΤΠ κρίνεται ως αναγκαία, ως ένα βαθμό, κρίνοντας από την αποτυχία έγκαιρης και αποδοτικής απορρόφησης των κονδυλίων του Β' ΚΠΣ. Οι κύριες αδυναμίες που διαπιστώθηκαν κατά την υλοποίηση των μεγάλων έργων του εντοπίζονται τόσο στον αρχικό σχεδιασμό τους – στη μη έγκαιρη έναρξη μελετών, απαλλοτριώσεων κλπ – όσο και στους μηχανισμούς εφαρμογής τους – ανετοιμότητα και πιθανή ανευθυνότητα επιχειρήσεων του κατασκευαστικού κυρίως κλάδου.

Τα δύο αυτά «παθογενή» χαρακτηριστικά του ΕΠ ΚΤΠ διαφαίνονται κυρίως μέσω των διαδικασιών ένταξης έργων στο πρόγραμμα, αξιολογήσεων και κυρίως των ελέγχων αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και συμβατότητας των επιμέρους έργων/ενεργειών με τους νόμους και τους στόχους του προγράμματος.

Η διαδικασία έγκρισης των πράξεων είναι το σύνολο των ενεργειών που απαιτούνται για την επιλογή και ένταξη των πράξεων, προκειμένου να εγκριθεί η χρηματοδότησή τους στο πλαίσιο του ΕΠ ΚΤΠ. Σκοπός είναι η πρόταση, η επιλογή και έγκριση χρηματοδότησης των πράξεων να καθορίζονται με διαφανείς και αντικειμενικές διαδικασίες. Η διαδικασία έγκρισης ενός έργου περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

➤ *Πρόσκληση για την εκδήλωση ενδιαφέροντος* ή ενημέρωση (για κατάθεση της πρότασης) σε δυνητικούς τελικούς δικαιούχους για την υποβολή των προτάσεών τους σε τυποποιημένα έντυπα (τεχνικά δελτία έργων).

➤ *Αξιολόγηση των προτάσεων* με βάση τα καθορισθέντα κριτήρια επιλογής και πρόταση ένταξης έργου/ενέργειας στο επιχειρησιακό πρόγραμμα. Τα κριτήρια αυτά μπορεί να είναι τα ακόλουθα:

- ✓ **Επιλεξιμότητα**
- ✓ **Σκοπιμότητα** (οικονομική βιωσιμότητα και κοινωνικό όφελος)
- ✓ **Πληρότητα** (αυτοτέλεια έργου ή μέρος ευρύτερου έργου)
- ✓ **Ωριμότητα**

✓ **Συνέπεια** με τις εκάστοτε εθνικές και κοινοτικές πολιτικές

➤ *Έκδοση απόφασης ένταξης έργου/ενέργειας* στο πρόγραμμα και δέσμευσης των αναγκαίων πιστώσεων καθώς και ενημέρωση του τελικού δικαιούχου σχετικά με τη ληφθείσα απόφαση και τους όρους χρηματοδότησης.

Αναφορικά τώρα με τις διαδικασίες των ελέγχων, σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ.1 του Καν. 1260/99, το κράτος μέλος έχει την κύρια ευθύνη για την άσκηση του οικονομικού ελέγχου του ΚΠΣ ώστε να διασφαλίσει ότι οι κοινοτικοί πόροι χρησιμοποιούνται σωστά και αποτελεσματικά, βάσει των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Για την αποτελεσματική άσκηση των ελέγχων η Ελλάδα διαθέτει ένα σύστημα ελέγχου των διαρθρωτικών Ταμείων που οργανώνεται σε τρία επίπεδα:

➤ Ο *έλεγχος πρώτου επιπέδου* είναι εσωτερικής φύσεως και ασκείται από τη Διαχειριστική Αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος. Αφορά στον έλεγχο όλων των έργων στη φυσική, χρηματοοικονομική και λογιστική τους διάσταση. Περιλαμβάνει τρία στάδια ελέγχων χρονικά καθορισμένα:

✓ **Προληπτικός έλεγχος** πριν από την ένταξη έργου/ενέργειας σε όλα τα στάδια προετοιμασίας για την εφαρμογή του έργου/ενέργειας.

✓ **Έλεγχος κατά την εκτέλεση του έργου**, όπου κάθε τελικός δικαιούχος και κάθε έργο ελέγχεται κατά γενικό κανόνα ,από την διαχειριστική αρχή τουλάχιστον μία φορά επί τόπου.

✓ **Έλεγχος με την ολοκλήρωση του έργου** με επιτόπιο έλεγχο του έργου/ενέργειας όσον αφορά το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο καθώς και το λειτουργικό αποτέλεσμα, λαμβάνοντας υπόψη το εγκεκριμένο τεχνικό δελτίο.

➤ Ο *έλεγχος του δεύτερου επιπέδου*, που ασκείται από την Αρχή Πληρωμής του ΚΠΣ, είναι χρηματοοικονομικός και συνίσταται σε εξωτερικό διαχειριστικό έλεγχο ο οποίος περιλαμβάνει την ανάλυση και την αξιολόγηση του συστήματος ελέγχων του πρώτου επιπέδου. Εκτός από τον προκαταρκτικό έλεγχο κάθε πληρωμής (έλεγχος διασταύρωσης πληροφοριών), η Αρχή Πληρωμής μπορεί να πραγματοποιήσει δειγματοληπτικούς ελέγχους στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

➤ Ο *έλεγχος του τρίτου επιπέδου* αφορά τον συνολικό συντονισμό των συστημάτων ελέγχου καθώς και εξειδικευμένες επιθεωρήσεις και ασκείται από Ειδική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών / Γενικό Λογιστήριο του Κράτους , την Αρχή Έλεγχου (ΕΔΕΛ) . Στις αρμοδιότητές της περιλαμβάνεται η πραγματοποίηση ελέγχων επί των συστημάτων ελέγχων για όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στα πλαίσια του ΕΠ ΚτΠ. Έτσι μπορεί να διενεργήσει ελέγχους επί των διαχειριστικών αρχών, της αρχής πληρωμής καθώς και των τελικών δικαιούχων.

Κατά τη διενέργεια εξειδικευμένων ελέγχων σε όλα τα επίπεδα μπορούν να χρησιμοποιηθούν υπηρεσίες εξωτερικών ελεγκτών ή ιδιωτικών ελεγκτικών εταιρειών. Παράλληλα με τους ελέγχους που διεξάγονται από εθνικούς δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, υπάλληλοι ή εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μπορούν να διεξάγουν επιτόπιους ελέγχους, και μάλιστα δειγματοληπτικούς, για όλες τις πράξεις οι οποίες χρηματοδοτούνται από τα ταμεία, καθώς και των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου.

Όσον αφορά το ζήτημα της αξιολόγησης της πορείας του ΕΠ ΚτΠ, και ειδικότερα των συγκεκριμένων έργων/ενεργειών που υλοποιούνται στα πλαίσια κάποιας δράσης μέτρου, υπάρχουν 3 κατηγορίες αξιολογήσεων:

➤ Η *εκ των προτέρων αξιολόγηση* (ex ante) των σχεδίων, προγραμμάτων και συμπληρωμάτων προγραμματισμού.

➤ Η *ενδιάμεση αξιολόγηση* με στόχο να εξετάσει την ορθότητα και των προοπτικών υλοποίησης των στόχων καθώς και να τροφοδοτήσει το πρόγραμμα στο μέσο της περιόδου υλοποίησής τους, με τις ενδεχόμενες απαραίτητες προσαρμογές. Διεξάγεται υπό την ευθύνη της διαχειριστικής αρχής του Ε.Π., και οφείλει να διαβιβαστεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για περαιτέρω έλεγχο και πρόταση διορθωτικών κινήσεων το αργότερο την 31/12/2003. Η ενδιάμεση αξιολόγηση κατόπιν πρέπει να επικαιροποιηθεί υπό την μορφή ενός πρώτου απολογισμού το αργότερο την 31/12/2005.

➤ Η *εκ των υστέρων αξιολόγηση* (ex post) που αφορά τις παρεμβάσεις και υπάγεται στην ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε συνεργασία με το κράτος μέλος και την Διαχειριστική Αρχή. Έχει ως στόχο την ανάλυση σχετικά με τη χρήση των πόρων, την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των παρεμβάσεων και των επιπτώσεων τους καθώς και τη χρησιμότητα και διάρκεια αυτών.

Η αυστηρή προσκόλληση στην τήρηση των κανονισμών όσον αφορά την έγκριση έργων/ενεργειών και την εκτέλεση συνεχών και αδιάλειπτων ελέγχων οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ύπαρξη κρουσμάτων διαφθοράς και αδιαφάνειας που παρουσιάστηκαν στους κόλπους της Ε.Ε. κατά την υλοποίηση προηγούμενων πλαισίων στήριξης σε χώρες-μέλη. Η αυστηρότητα αυτή πηγάζει από τον Κανονισμό αριθ. 1260/1999 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 περί γενικών διατάξεων για τα διορθωτικά Ταμεία της προγραμματικής περιόδου 2000-2006. Ο κανονισμός αυτός είναι γνωστός και ως Κανόνες '99 (Ο αντίστοιχος Νόμος για την διαχείριση του ΚΠΣ στην Ελλάδα είναι ο 2860/2000). Οι έλεγχοι αυτοί ενδέχεται να εφαρμοσθούν για την Ελλάδα σε μια πιο αυστηρή κλίμακα, καθώς ανήκει στην ομάδα των ασθενέστερων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και η συνεισφορά της στα κοινοτικά

ταμεία είναι υπολείπεται κατά πολύ των οικονομικών απολαβών που δέχεται με την μορφή επιδοτήσεων και πλαισίων στήριξης.

Οι Κανόνες του '99 υλοποιήθηκαν σε μια περίοδο οικονομικών ατασθαλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ώθησαν στην ανάπτυξη σφικτών ελεγκτικών πλαισίων και μηχανισμών εφαρμογής. Ενδυναμώθηκε το κομμάτι των ελέγχων και αποδυναμώθηκε σε μεγάλο βαθμό ο τομέας υλοποίησης των έργων. Αυτό οδήγησε στην ανάπτυξη ενός κατά βάθος «ελεγκτοκεντρικού» συστήματος το οποίο στέκεται τροχοπέδη στην έγκαιρη και αποτελεσματική ένταξη και υλοποίηση έργων ενός επιχειρησιακού προγράμματος, εν προκειμένω της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Επιπλέον παρατηρείται μία γενικότερη ασάφεια στην διατύπωση και οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων των επιμέρους ελεγκτικών μηχανισμών, με αποτέλεσμα να υπάρξει ο κίνδυνος να εκτελούνται πανομοιότυποι έλεγχοι πολλαπλές φορές από διαφορετικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς.

Οι κανονισμοί για τα Διαρθρωτικά Ταμεία για πρώτη φορά επιβάλλουν νέους όρους στη διαχείριση των πόρων του Γ' ΚΠΣ, οι οποίοι αποσκοπούν στο να αποτρέψουν φαινόμενα κατασπατάλησης πόρων χωρίς συγκεκριμένο οικονομικό και αναπτυξιακό αποτέλεσμα, επιβεβαιώνοντας τη διάθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συνδέσει τη διάθεση των κοινοτικών πόρων με την επιτυχία συγκεκριμένων ποιοτικών και ποσοτικών στόχων. Πιο συγκεκριμένα, ο κανόνας του $n+3$ (υλοποίηση μέσα σε 3 έτη από την υπογραφή της σύμβασης) επιβάλλει την απορρόφηση των πόρων εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου από τη δέσμευσή τους, ελαχιστοποιώντας τα συνήθη φαινόμενα των καθυστερήσεων που χαρακτήριζαν μέχρι σήμερα την υλοποίηση των έργων.

Η βασική καινοτομία του Γ' ΚΠΣ, ωστόσο, είναι η αποδέσμευση της Κοινότητας από τις διαδικασίες υλοποίησης των έργων, αφού για πρώτη φορά η Επιτροπή αποστασιοποιείται από τις συγκεκριμένες διαδικασίες, εξαντλώντας την παρέμβασή της στο αρχικό στάδιο έγκρισης των προγραμμάτων και στο τελικό στάδιο εκταμίευσης των πόρων. Το γεγονός αυτό πολλαπλασιάζει τις ευθύνες της ελληνικής πλευράς, αφού μπορεί να οδηγήσει σε απώλειες κοινοτικών πόρων, εάν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι τα κονδύλια δεν διατέθηκαν για τους στόχους που προβλέπονταν ή δεν αξιοποιήθηκαν σωστά και έγκαιρα.

Το σύστημα στενών ελέγχων που έχει υιοθετηθεί επομένως από την ελληνική πλευρά, εξυπηρετεί στην αποφυγή φαινομένων άγνοιας, διαφθοράς, προκήρυξης ημιτελών και άτοπων προδιαγραφών ή και απευθείας αναθέσεων έργων που έχει ως αποτέλεσμα την παραλαβή άχρηστων προϊόντων εκ μέρους των τελικών δικαιούχων του Δημοσίου Τομέα. Σκοπός είναι οι προκηρύξεις και αναθέσεις των έργων να πραγματοποιούνται νόμιμα, χωρίς να υπεισέρχονται τρίτοι, εξωγενείς παράγοντες. Μέσω των νόμιμων και διαφανών αυτών διαδικασιών θα

λογοδοτήσει η χώρα μας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πορεία των έργων και την κατάληξη των κοινοτικών πόρων.

Βέβαια όπου παρατηρείται προσκόλληση σε διαδικασίες και σε αυστηρούς επίπονους, και εξονυχιστικούς ελέγχους δεν υπάρχει μια συνολική εποπτεία του όλου έργου (παρατηρώντας το δέντρο χάνεται το δάσος!), το οποίο με την σειρά του μπορεί να οδηγήσει σε ανεπιθύμητα φαινόμενα που στην ουσία προσπαθούσε να καταπολεμήσει, όπως είναι η διαφθορά και η κατασπατάληση των πόρων. Επίσης οδηγεί σε μεγάλη καθυστέρηση προκήρυξης και ανάθεσης έργων από πλευράς των τελικών δικαιούχων (των φορέων υλοποίησης) καθώς δεν υπάρχει το κατάλληλο υπαλληλικό προσωπικό για την κατάρτιση τεχνικών δελτίων που είναι απαραίτητα για την έγκριση των έργων.

Γενικά, υπάρχουν δύο είδη ελέγχων: ο δημοσιονομικός έλεγχος, που αφορά στην χρηστή διαχείριση και κατανομή των κονδυλίων με επιμέρους ελέγχους των τιμολογίων, των εγγράφων προκήρυξης και ανάθεσης, και ο έλεγχος επί της σκοπιμότητας του έργου. Ο δημοσιονομικός έλεγχος είναι φυσικά επιθυμητός αφού μπορεί να αποκαλύψει περιπτώσεις καταχρήσεων. Από την άλλη πλευρά όμως ο έλεγχος θα όφειλε να μην ήταν υπέρ το δέον εξαντλητικός όσον αφορά την μελέτη σκοπιμότητας και την αξιολόγηση του έργου. Στην αντίθετη περίπτωση θα εισερχόμασταν σε ένα ατελείωτο κυκλώνα διαδοχικών ελέγχων και σε παραπλήσια έργα που υλοποιούν τους στόχους ενός ίδιου μέτρου δράσης, το οποίο θα επιβράδυνε κατά πολύ την έγκαιρη παράδοση των έργων στους τελικούς δικαιούχους.

Η υλοποίηση των έργων απαιτεί ευελιξία έναντι του γραφειοκρατικού μηχανισμού που έχει αναπτυχθεί. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αρχίσει να το αντιλαμβάνεται και σταδιακά αναμένεται ότι θα υπάρξει μια χαλάρωση των ελέγχων προς όφελος της πιο ταχείας ένταξης και υλοποίησης έργων στα διάφορα προγράμματα. Ως αντίμετρο για τους Κανόνες '99 της Κοινότητας μπορούν να προταθεί η υιοθέτηση των ακόλουθων συνολικών δεικτών παρακολούθησης της πορείας των έργων:

➤ *Εξειδίκευση του προγράμματος*

Παρακολουθεί την κατανομή των κονδυλίων στους τελικούς δικαιούχους ανά άξονα προτεραιότητας. Περιλαμβάνει ποσοστιαίους δείκτες προσκλήσεων ενδιαφέροντος (κατανομής των κονδυλίων ανά μέτρο των αξόνων) και εντάξεων έργων – έργα για τα οποία έχει εγκριθεί δηλ. πίστωση. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να παρακολουθηθεί η αποδοτική πορεία της διαδικασίας ενημέρωσης των δυνητικών τελικών δικαιούχων του προγράμματος καθώς και η υποστήριξη στην υποβολή προτάσεων για ένταξη σε κάποιο μέτρο.

➤ *Νομικών Δεσμεύσεων*

Παρακολουθούνται οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν για την ανάθεση και υλοποίηση έργων μετά την ένταξη τους στο πρόγραμμα (Διαδικασίες διαγωνισμών προκηρύξεων, συμβάσεων).

➤ *Πληρωμών*

Παρακολουθείται η εκτέλεση των πληρωμών ανάλογα με την πορεία υλοποίησης των έργων, όπου και φανερώνεται η πορεία της εκτέλεσης των συμβάσεων.

➤ *Ποιοτικοί Δείκτες Υλοποίησης Έργων- Επίτευξης Στόχων*

Ποσοστιαίοι δείκτες που παρουσιάζουν :

- ✓ Τα συστήματα σε παραγωγική λειτουργία
- ✓ Το ποσοστό επίτευξης των στόχων του μέτρου
- ✓ Τα ποσοστά έργων εντός χρονοδιαγράμματος και εντός προϋπολογισμού.

Οι δείκτες αυτοί μπορεί να παράγονται ανά εξάμηνο για την συνολική παρακολούθηση της πορείας του επιχειρησιακού προγράμματος. Παράλληλα επιβάλλεται κάποιος επιπρόσθετος δειγματοληπτικός έλεγχος με θέσπιση κάποιου κατώτατου ορίου-πλαφόν (πχ. 5% για έλεγχο πληρωμών, 15% για έλεγχο αποτελέσματος). Είναι ανεδαφικός, σύμφωνα και με αρμόδιους φορείς, ο πλήρης έλεγχος όλων των έργων, όλων των τιμολογίων και όλων των προκηρύξεων του προγράμματος.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όπως ειπώθηκε και στην εισαγωγή της παρούσας εργασίας, η απόπειρα προσέγγισης και παρουσίασης του θέματος είναι αρκετά υποκειμενική.

Καταβλήθηκε προσπάθεια να παρουσιαστούν αποσπάσματα από τα στρατηγικά κείμενα που υπάρχουν στο site της ΚτΠ, προκειμένου να αναδειχθούν οι στόχοι και οι προτεραιότητες του ΕΠ ΚτΠ και να φανεί η διαδικασία μετάβασης στην ΚτΠ.

Αναφέρθηκαν οι ιδιαιτερότητες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει μέχρι τώρα η εφαρμογή του ΕΠ ΚτΠ και έγινε σαφές το γεγονός ότι έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί οι καταστάσεις, προς το παρόν, είναι νωρίς ακόμα να διατυπωθεί μία συνολική κριτική αποτίμησή της, ενώ για τις συνέπειές της στην ελληνική αγορά πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών μόνο προβλέψεις μπορούν να γίνουν.

Παρόλες τις σημαντικές καθυστερήσεις, το σίγουρο είναι ότι χρειάζονται να επιτελεστούν αρκετές ενέργειες ακόμα και μόνο το άμεσο μέλλον μπορεί να αναδείξει τη δυναμική του ΕΠ ΚτΠ. Κρίσιμο χρονικό ορόσημο θα αποτελέσει το 2003, όπου σύμφωνα με τις διακηρύξεις των ιθυνόντων του ΕΠ θα έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία προκηρύξεων του μεγαλύτερου ποσοστού των έργων οπότε και θα διεξαχθεί μία ενδιάμεση αξιολόγηση και αποτίμηση.

Επί της ουσίας, το ΕΠ ΚτΠ είναι απλώς μία θεωρητική θεμελίωση μίας στρατηγικής και αυτό που θα γίνει στην πράξη είναι αυτό που τελικά θα κριθεί.

8. ΠΗΓΕΣ – ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Ιστοσελίδα της Κοινωνίας της Πληροφορίας : <http://www.infosociety.gr>
- Λευκή Βίβλος, «Η Ελλάδα στην Κοινωνία της Πληροφορίας: Στρατηγική και Δράσεις» : http://www.infosociety.gr/strategy_gr.doc
- Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης, «Η Κοινωνία της Πληροφορίας στο ΣΠΑ 2000-2006» : <http://www.infosociety.gr/spaktp.doc>
- Κείμενο ΚΠΣ – «Προτεραιότητα: Κοινωνία της Πληροφορίας» : http://www.infosociety.gr/EU_ISfinalGR.doc
- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ» (σε μορφή .zip) : <http://www.infosociety.gr/opis-1.zip>
- Συμπλήρωμα Προγραμματισμού Επιχειρησιακού Προγράμματος (Τελική Έκδοση 18/06/2001) : http://www.infosociety.gr/sp_2.zip
- “3rd Community Support Framework 2000-2006 for Greece” : http://www.infosociety.gr/InfoOPISen_June.ppt
- “INFORMATION ON POLICIES TO REDUCE THE DIGITAL DIVIDE – GREECE” : http://www.infosociety.gr/digital_divide_deco_updat_1.doc
- REPORT of the Information Society Workshop, BEST PRACTICE For Implementing National and Regional Operational Programmes within Greek CSF III, 22-23 June 2001, *Thessalonica*, **Follow-up to the Lyon conference on “The Information Society and Economic, Social and Territorial Cohesion. 2000 – 2006: a new opportunity”** : http://www.infosociety.gr/workshop_report_v1.doc
- Forum Επικοινωνιών : Ένα Επικοινωνιακό Σχέδιο για την Κοινωνία της Πληροφορίας : http://ns1.eet.gr/forum_com/publications/
- Ηλεκτρονικά Άρθρα από εφημερίδες Καθημερινή (www.kathimerini.gr), Το Βήμα (tovima.dolnet.gr), Τα Νέα (ta-nea.dolnet.gr) και τα portals www.flash.gr, www.in.gr.